

ALTINCI ÇAĞIRIŞ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ MƏCLİSİNİN
IV SESSİYASI İCLASININ

PROTOKOLU № 42

Milli Məclisin iclas salonu.
28 dekabr 2020-ci il.

İclasa Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin
Sədri Sahibə Qafarova sədrlik etmişdir.

İclasda Milli Məclisin 106 deputatı iştirak etmişdir.

Qeydiyyat	(saat 11.09 dəq.)
İştirak edir	93
Yetərsay	83

İclasa dəvət olunmuşlar:

Şahin Mustafayev, Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini.

Samir Şərifov, Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri.

Mikayıl Cabbarov, Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyat naziri.

Sahil Babayev, Azərbaycan Respublikasının əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri.

Elman Rüstəmov, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı İdarə Heyətinin sədri.

Ramin Quluzadə, Azərbaycan Respublikasının nəqliy-

yat, rabitə və yüksək texnologiyalar naziri.

Tahir Budaqov, Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri.

Rövşən Rzayev, Azərbaycan Respublikası Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri.

Qoşqar Təhməzli, Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri.

Cavad Qasimov, Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsi sədrinin müavini.

Sevinc Həsənova, Azərbaycan Respublikası iqtisadiyyat nazirinin müavini.

Anar Kərimov, Azərbaycan Respublikası əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini.

Azər Əmiraslanov, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin İqtisadiyyat şöbəsinin müdiri.

Vüqar Gülməmmədov, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının sədri.

Fazil Fərəcov, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin şöbə müdiri.

İclasın gündəliyinə aşağıdakı məsələlər daxil idi:

1. Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

2. Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

3. İşsizlikdən sığorta fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

4. Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün yaşayış minimumu haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

5. Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

6. “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

7. “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

8. “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

9. “Sosial müavinətlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

10. “Siyasi partiyalar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

11. “Müflisləşmə və iflas haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

12. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

13. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

14. “Dövlət borcu haqqında” Azərbaycan Respublikası-

nın Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Qeyd. 2020-ci ilin mart ayında Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı COVID-19 koronavirusunun törətdiyi yoluxucu xəstəliyi pandemiya elan etmişdir. Bu pandemiyaya qarşı ölkəmizdə həyata keçirilən tədbirlərlə əlaqədar Milli Məclisin 22 deputatı plenar iclas salonunun lojasında əyləşdiyinə görə əl qaldırmaqla səs vermişdir.

Aşağıdakı məsələlər müzakirə edilmişdir:

Gündəlik haqqında.

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Gündəlik qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.09 dəq.)

Lehinə 94

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 94

Nəticə: Qəbul edildi

1. Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili, Emin Hacıyev, Tahir Kərimli, Elşən Musayev, Fəzail Ağamalı, Samir Şərifov

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 11.14 dəq.)
Lehinə 101
Əleyhinə 0
Bitərəf 0
Səs vermədi 1
İştirak edir 102
Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Müzakirələr dayandırılısın
Səsvermənin nəticələri (saat 11.28 dəq.)
Lehinə 84
Əleyhinə 8
Bitərəf 1
Səs vermədi 0
İştirak edir 93
Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 1–3-cü maddələr qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 11.30 dəq.)
Lehinə 100
Əleyhinə 1
Bitərəf 0
Səs vermədi 0
İştirak edir 101
Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 4–6-cı maddələr qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 11.30 dəq.)
Lehinə 99
Əleyhinə 1
Bitərəf 0
Səs vermədi 1
İştirak edir 101
Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 7–9-cu maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.31 dəq.)

Lehinə 98

Əleyhinə 1

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 99

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 10–12-ci maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.31 dəq.)

Lehinə 95

Əleyhinə 1

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 96

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 13–15-ci maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.31 dəq.)

Lehinə 95

Əleyhinə 1

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 97

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 16-cı və 17-ci maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.32 dəq.)

Lehinə 97

Əleyhinə 1

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 98

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.32 dəq.)

Lehinə 98

Əleyhinə 1

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 100

Nəticə: Qəbul edildi

2. Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Musa Quliyev, Soltan Məmmədov, Siyavuş Novruzov, Fazil Mustafa, Elman Nəsirov, Bəhrüz Məhərrəmov, Mələhət İbrahimqızı, Aydın Mirzəzadə, Aqil Abbas

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 11.36 dəq.)

Lehinə 92

Əleyhinə 0

Bitərəf 1

Səs vermədi 0

İştirak edir 93

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 1–3-cü maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.09 dəq.)

Lehinə 102

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 102

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 4–6-cı maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.09 dəq.)

Lehinə 102

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 103

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.10 dəq.)

Lehinə 102

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 102

Nəticə: Qəbul edildi

3. İşsizlikdən sığorta fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Musa Quliyev

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.12 dəq.)

Lehinə 103

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 103

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 1–3-cü maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.13 dəq.)

Lehinə	102
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: 4-cü və 5-ci maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.13 dəq.)
Lehinə	101
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	101
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.13 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

4. Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün yaşayış minimumu haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili, Fazil Mustafa

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.16 dəq.)
-------------------------------	-------------------

Lehinə	99
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: 1-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.17 dəq.)
Lehinə	101
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: 2-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.18 dəq.)
Lehinə	97
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.18 dəq.)
Lehinə	101
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	101
Nəticə: Qəbul edildi	

5. Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Musa Quliyev

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.20 dəq.)

Lehinə 98

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 99

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 1-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.21 dəq.)

Lehinə 100

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 100

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 2-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.21 dəq.)

Lehinə 98

Əleyhinə 1

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 100

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.21 dəq.)

Lehinə	97
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

6. “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili, Aydın Hüseynov

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.23 dəq.)

Lehinə	102
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: 1-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.27 dəq.)

Lehinə	101
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	101
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: 2-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.27 dəq.)

Lehinə	102
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.28 dəq.)

Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

7. “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Musa Quliyev, Siyavuş Novruzov, Fazil Mustafa, Tahir Kərimli, Razi Nurullayev, Fəzail Ağamalı

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.31 dəq.)

Lehinə	99
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	100
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: 1-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.54 dəq.)

Lehinə 97

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 97

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 2-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.54 dəq.)

Lehinə 96

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 96

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.55 dəq.)

Lehinə 97

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 97

Nəticə: Qəbul edildi

8. “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.32 dəq.)

Lehinə 99

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 99

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 1-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.55 dəq.)

Lehinə 96

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 96

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 2-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.56 dəq.)

Lehinə 98

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 98

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 3-cü maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.56 dəq.)

Lehinə 96

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 97

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.57 dəq.)

Lehinə 98

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 98

Nəticə: Qəbul edildi

9. “Sosial müavinətlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.32 dəq.)

Lehinə 98

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 98

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 1-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.57 dəq.)

Lehinə 98

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 98

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 2-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.58 dəq.)

Lehinə 95

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 95

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 3-cü maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.58 dəq.)

Lehinə 97

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 97

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.59 dəq.)

Lehinə 97

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 97

Nəticə: Qəbul edildi

10. “Siyasi partiyalar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Fəzail İbrahimli, Fazil Mustafa, Siyavuş Novruzov

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 13.05 dəq.)
Lehinə	95
Əleyhinə	0
Bitərəf	2
Səs vermədi	0
İştirak edir	97
Nəticə: Qəbul edildi	

Gündəlik haqqında.

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Gündəliyə 2 məsələ daxil edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 15.09 dəq.)
Lehinə	76
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	76
Nəticə: Qəbul edildi	

11. “Müflisləşmə və iflas haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Əli Məsimli, Razi Nurullayev, Rüfət Quliyev

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 15.21 dəq.)
Lehinə	94

Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	94
Nəticə: Qəbul edildi	

12. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 15.21 dəq.)
Lehinə	92
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	93
Nəticə: Qəbul edildi	

13. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili, Qüdrət Həsənquliyev

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 15.28 dəq.)
Lehinə	94
Əleyhinə	1
Bitərəf	0

Səs vermədi	0
İştirak edir	95
Nəticə: Qəbul edildi	

14. “Dövlət borcu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 15.30 dəq.)
Lehinə	91
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	91
Nəticə: Qəbul edildi	

Azərbaycan Respublikası
Milli Məclisinin Sədri

Sahibə Qafarova

MİLLİ MƏCLİSİN İCLASI

28 dekabr 2020-ci il. Saat 11.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri
Sahibə Qafarova sədrlik edir

Sədrlik edən. Xoş gördük, hörmətli deputatlar, hörmətli hökumət üzvləri, hörmətli media nümayəndələri! Hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, qeydiyyatdan keçək.

Qeydiyyat	(saat 11.09 dəq.)
İştirak edir	74
Yetərsay	83

Şakir müəllim, siz də məlumat verin, xahiş edirəm.

Ş.Şabanov, *Milli Məclis Aparatının Milli Məclisin, komitələrin və komissiyaların işinin təşkili şöbəsi müdirinin müavini.*

Qeydiyyatdan 19 nəfər keçmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Yetərsay var. İclasımıza başlaya bilərik.

Hörmətli həmkarlar, bildiyiniz kimi, bu gün bizim gündəliyimizdə 12 məsələ var. Xahiş edirəm, gündəliyə də

münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.09 dəq.)
Lehinə	75
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	75
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, siz də, xahiş edirəm, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 nəfər səs vermişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Gündəlik qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin ilk 9 məsələsi büdcə zərfinə daxil olan qanun layihələridir. Qeyd edirəm ki, bu qanun layihələri ikinci oxunuşda müzakirə olunacaq.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, biz 1-ci məsələyə keçirik. 1-ci məsələ Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsidir. Məsələyə dair məlumat vermək üçün mən İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri hörmətli Tahir Mirkişiliyə söz vermək istəyirəm. Tahir müəllim, buyurun.

T.Mirkişili, Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri.

Hörmətli Sədr, hörmətli həmkarlar, hörmətli hökumət üzvləri. Bildirim ki, büdcə layihəsinin birinci oxunuşda müzakirəsi zamanı həm biz, həm də hörmətli hökumət üzvləri tərəfindən büdcə layihəsi haqqında kifayət qədər məlumat verildiyindən mən rəqəmləri bir də təkrarlamaq istəməzdim. Amma düşünürəm ki, ümumi olaraq qeyd etsək, 2021-ci ilin dövlət büdcəsi zərfinə daxil olan məsələlər sırasında 2021-ci il üçün dövlət büdcəsi layihəsində

büdcə gəlirləri 1 milyard 303 milyon manat artırılaraq 25 milyard 427 milyon manata, xərcləri isə 1 milyard 50 milyon manat artırılaraq 28 milyard 543 milyon manata çatdırılmışdır. Büdcə kəsirinin 3 milyard 116 milyon manat, inflyasiyanın 3 faiz, ümumi daxili məhsul artımının 3,4 faiz, neftin qiymətinin isə 40 dollar olması nəzərdə tutulmuşdur. Ölkənin müdafiə potensialının gücləndirilməsi və silahlı qüvvələrin maddi-texniki təminatının daha da yaxşılaşdırılması üçün bu məqsədlə ayrılan xərclər 500 milyon manat, sosialyönümlü xərclər isə 563 milyon manat artırılmışdır. Qeyd edim ki, hər iki istiqamət cənab Prezidentin bu sahədə apardığı xüsusi siyasətin maliyyə təminatını yaratmaq məqsədi ilə artırılmışdır.

Hörmətli Sədr, birinci oxunuşda müzakirələrdə tərəfimizdən 36 deputat çıxış etmişdir. Eyni zamanda, komitədə bu çıxışlarda olan bir çox məsələlər müzakirə edilmişdir. Ümumilikdə, bu məsələləri, müzakirələri, rəyləri iki qrupa bölmək mümkündür. Birinci qrupa büdcə layihəsinin özünə və mahiyyətinə aid olan məsələlər aiddir. Düşünürəm ki, bu barədə hörmətli hökumət üzvləri məlumat verəcəklər. İkinci qrupa isə daha çox ümumi iqtisadi məsələlər və ölkədə gedən iqtisadi proseslər aiddir.

Bir məsələ haqqında fikir söyləmək istərdim. Çünki düşünürəm ki, bu məsələ həssasdır, eyni zamanda, deputatlar tərəfindən də qaldırılıb. Bizim tərəfimizdən də buna bir münasibət var. Bildiyiniz kimi, biz İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsi olaraq, işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpaı üçün büdcədən 2,2 milyard manat vəsait ayrılmasını çox müsbət qarşılayırıq. Bizə təqdim olunmuş dövlət büdcəsinin növbəti 3 illik layihəsində də bu xərclərin növbəti 3 il ərzində investisiya xərclərinin tərkibində olması barədə proqnoz verilmişdir. Amma

bütün bunlarla yanaşı, xaricdə yaşayan sahibkarlar, ölkə daxilindəki sahibkarlar, bizə və bütün həmkarlarımıza bu prosesdə daha çox iştirak etmək, öz vəsaitləri hesabına Azərbaycan dövlətinə kömək etmək və bərpa prosesi ilə bağlı layihələrdə iştirak etmək üçün müəyyən vəsait köçürmə mexanizminin olub-olmaması ilə bağlı kifayət qədər suallar vermişdilər. Məhz bununla bağlı biz komitədə müzakirələr apardıq. Ümumilikdə düşünürük ki, bu xərclərin gələcəkdə daha çox artırılıb bilməsi ehtimalı üçün ayrıca bir fondun yaradılması daha faydalı ola bilərdi. Məhz bu fondun gəlirlərinin təkcə dövlət büdcəsindən deyil, həm də bizim Azərbaycanda və xaricdə yaşayan sahibkarların ianələri, yaxud da dövlət, beynəlxalq təşkilatların qrantları hesabına daha da böyüdülməsinin həmin ərazidə olan bərpa prosesinin daha sürətli, daha əhatəli olmasında Azərbaycan dövlətinə dəstək baxımından mühüm roluna ola bilərdi. Nəzərə alsaq ki, fondun vəsaitlərinin bir çox hissəsi, eyni zamanda, dövlət büdcəsi hesabına olacaq, büdcə vəsaitlərinin xərclənməsi və bu xərclənməyə nəzarət edilməsi baxımından xərclərin bir mənbədən planlaşdırılması daha da faydalı ola bilərdi.

Hörmətli həmkarlar, İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsi qanun layihəsinin ikinci oxunuşda qəbul edilməsinə müsbət rəy vermişdir. Ona görə xahiş edərdim ki, layihəni birinci oxunuşda olduğu kimi dəstəkləyəsiniz. Diqqətinizə görə minnətdaram.

Sədrlik edən. Tahir müəllim, ətraflı məlumatla görə çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, xatırladım ki, biz bu qanun layihəsini birinci oxunuşda 2 gün müzakirə etdik. Birinci gün reqlamentdən kənara çıxmayaaraq 10 dəqiqəlik çıxışlar etdik, ikinci gün, həmişə olduğu kimi, bizdə çıxışlar 5 dəqiqə idi. Tahir müəllim, hökumət üzvləri buradadırlar.

Mən düşünürəm ki, Sizin dediyiniz məsələlərə öz münasibətlərini bildirəcəklər. Çox sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, bilirsiniz ki, ikinci oxunuş olduğuna görə biz qanun layihəsini əvvəlcə əsas kimi qəbul etməliyik. Buyurun, qanun layihəsinə əsas kimi münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.14 dəq.)
Lehinə	80
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	81
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 nəfər səs vermişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Yetərsay var. Qanun layihəsi ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edildi. Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsi ilə bağlı çıxış etmək istəyən, yazılan yoxdur. Amma məndə məlumat var, Şakir müəllim, yuxarıdan 5 nəfər yazılıb. Emin Hacıyev. Hazırlaşsın Bəhruz Məhərrəmov. Emin Hacıyev, buyurun.

Emin müəllim, bir dəqiqə gözləyin. Mənə gec məlumat verdilər. Deməli, Emin Hacıyev çıxış edir. Bu siyahıdan 4 nəfər, sonra isə Bəhruz Məhərrəmov çıxış edəcək. Emin müəllim, buyurun, 5 dəqiqə reqlament.

E.Hacıyev. Təşəkkür edirəm, Sahibə xanım. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli həmkarlar və media nümayəndələri! Çıxışıma başlamazdan öncə hörmətli hökumət nümayəndələrini salamlayıram, onlara peşəkar fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıram. Bu il, sözün həqiqi mənasında,

xalqımız və dövlətimiz üçün fərqli bir il oldu. Vətən Müharibəsində qazandığımız qələbə başa çatmaqda olan təqvim ilini hər birimiz üçün əlamətdar etdi. Deyərdim ki, bu təqvim ilini uğurla başa vuran yeganə xalq bizik. Buna görə də milli vəhdət halında öz dövləti, Prezidenti ətrafında sıx birləşən xalqımıza, möhtərəm cənab Prezidentimizə, hər bir əsgərimizə dərin təşəkkürümüzü bildirirəm.

Birinci oxunuş zamanı hörmətli hökumət üzvləri büdcə zərfinə daxil olan sənədlər barədə bizə geniş və ətraflı məlumat verdilər. Ümumiyyətlə, bu il büdcə müzakirələrinin daha səmərəli təşkil edildiyini qeyd etməklə, hörmətli Sahibə xanıma bu məsələdə daha konstruktiv, yeni yanaşma ortaya qoyduğuna görə təşəkkürümü bildirirəm.

Təqdim edilən sənəd və izahlarla tanışlıqdan hasil olan nəticə ondan ibarətdir ki, gələn ilin dövlət büdcəsi ən irihəcmli büdcələrdən biri olacaqdır. Düşünürəm ki, hər il olduğu kimi, insan kapitalının inkişafına yönəlik siyasətimizi davam etdirməliyik. Biliyə əsaslanan iqtisadiyyatın, sənayenin qurulmasına diqqət ayırmalıyıq. Bu mənada son illərdə Cənubi Qafqazın ikinci böyük sənaye şəhəri olan Sumqayıtda görülən müsbət işləri qeyd etməklə, bu prosesi daha da genişləndirməyi vacib hesab edirəm. Aparılmış siyasət və görülmüş işlər sayəsində bu gün işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə aparılacaq quruculuq işləri üçün vacib olacaq bir sıra malların daxili istehsalımıza aid olması təqdirəlayiqdir. Daxili istehsalı genişləndirmək və dəstəkləməklə bərpa prosesinə çəkəcəyimiz xərcləri böyük miqyasda azalda bilərik. Hesab edirəm ki, bərpa prosesini sürətləndirmək üçün tək büdcə vəsaitləri ilə kifayətlənməməliyik. Bura sahibkarları da cəlb etmək lazımdır və bu məqsədlə hökumət tərəfindən təşviqedicilik paketinin hazırlanmasına ciddi ehtiyac vardır.

Bundan əlavə, işğaldan azad edilən ərazilərin iqtisadi dövrüyyəyə cəlb edilməsindən söhbət açılanda ən tez reallaşa bilən layihələrin aqrar sahə ilə bağlı olduğunu görürük. Bu ərazilərimizdə aqrar sahəni inkişaf etdirərək qısa müddət ərzində daxili tələbatımızı ödəməklə yanaşı, ixrac potensialımızı da artırmağa bilərik. Bu mənada bölgənin mineral ehtiyatlarından səmərəli istifadə də əhəmiyyətlidir. İşğaldan azad olunan bölgələrin bərpasına xarici investorları da cəlb etmək məqsədi ilə səmərəli təşviqədar paketin hazırlanması yaxşı olardı. Bərpa prosesinə əlavə vəsaitlərin cəlb edilməsi məqsədi ilə beynəlxalq təcrübədə münaqişə məntəqələrinin bərpası zamanı tətbiq edilən bir təcrübəyə də müraciət edə bilərik. Bu da bərpa ilə bağlı beynəlxalq konfransın çağırılmasıdır. Eyni zamanda, bölgənin turizm, rekreasiya resurslarından gələcəkdə səmərəli istifadə edə bilməyimiz üçün tanıtma, təbliğat işlərinə başlamağımız, müvafiq təqdimatların, vasitələrin təqdim edilməsi vacibdir.

İcazənizlə, təmsil etdiyim Sumqayıt şəhəri ilə bağlı bir məsələyə toxunardım. Mövsüm hər bir şəhər və rayonda istilik sistemlərinin yenilənməsini, bu sahədə təmir-bərpa işlərinin aparılmasını aktuallaşdırıb. Bu, sosial-iqtisadi məsələlərdə olduqca vacibdir. Təbii ki, insanların rahat yaşayışının təmin olunması üçün hər zaman ciddi addımlar atılır. Lakin havaların soyuması ilə aktuallaşan məsələlərdən biri çoxmənzilli binaların istilik təchizatı ilə bağlıdır. Mən əvvəlki çıxışlarımda zamanı bir dəfə bu məsələni qaldırmışam. Keçən iclasımızda hörmətli Hicran xanım Hüseynova da bu məsələyə toxundu. Sumqayıt şəhəri üçün bu məsələ olduqca aktualdır. Bu səbəbdən hörmətli hökumət üzvlərinin, aidiyyəti dövlət qurumlarının diqqətini bu məsələnin həllinə cəlb etmək istərdim.

Qeyd edirəm ki, regionların inkişafı üzrə dövlət proqramında Sumqayıt şəhərindəki binaların istilik təchizatı məsələsi öz əksini tapıb. Düşünürəm ki, bu məsələdə dövlətimizin xərclərini azaltmaq məqsədi ilə istilik təchizatı sahəsini özəlləşdirmək, yaxud bunu yerli və ya xarici sahibkarların, investorların idarəçiliyinə vermək imkanının qiymətləndirilməsi məqsədəuyğun olardı. Təbii ki, süni qiymət artımı kimi problemlər meydana çıxmasın deyər, bu sahədə qiymətə təsir mexanizmini dövlətin nəzarətində saxlamaq şərtidir. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm. Qanun layihəsinə səs verəcəyəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Tahir Kərimli. Buyurun, Tahir müəllim.

T.Kərimli. Təşəkkür edirəm, hörmətli Sədr. Qonaqlarımızı da salamlayıram. Hörmətli deputatlar, bir neçə təklifim olacaq. Bunlardan biri ondan ibarətdir ki, biz müharibə dövründə Bərdədə, Tərtərdə və Gəncədə erməni vandalizmi aktları baş verəndə bu xəbəri dərhal Türkiyə kanallarından izləyirdik, öz kanallarımızdan ala bilmirdik. Özəl televiziyaaların imkanlarını bilmirəm. Hiss elədim, bizim hətta dövlət televiziyamızda belə lazımı səyyar qurğular yoxdur ki, dərhal yerindən reportaj verilsin. O zaman çox həyəcan keçirirdik. Hesab edirəm ki, “Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə əlavə səyyar qurğuların alınması üçün vəsait ayrılması çox yaxşı olardı. Dediym kimi, müharibə zamanı bu özünü göstərdi.

İkinci demək istədiyim məsələ: biz görürük və inanırıq ki, kommunikasiya xətləri də açılacaq. 10 noyabr tarixli qərar yerinə yetiriləcək. Bu zaman Naxçıvandan, Türkiyədən Rusiya istiqamətinə, məsələn, dəmir yolu və sair olacaq. Nəzərə çatdırmaq istəyirəm ki, bizim iqtisadi

fəaliyyətimizin dinamikliyini artırmaqdan ötrü imkanlarımız var. Bu da nədən ibarətdir? Şimali Qafqaz və Dağıstanla olan münasibətlər. Mən hesab edirəm ki, Rusiya hökuməti və Dağıstanın rəhbərləri ilə ciddi ticarət, sənətkarlıq və sair mübadilələri artırmaq olar. Bilirik ki, yüz illər boyu Qafqaz, hətta İran, Türkiyə də əhatə olunmaqla, Şimali Qafqazda, Cənubi Qafqazda daim heyvandarlıq, sənətkarlıq, kустar sənəti həmişə bir yerdə olub. Amma müstəqil olandan sonra bunlar dövlət sərhədinə çevrildi, inzibati sərhədlər, müəyyən gediş-gəliş kəsildi, əziyyət verildi. Mən hesab edirəm ki, bu danışıqları aparmaqla həm İpək Yolu, həm Cənub-Şimal dəmir yolu kontekstində, həm də 10 noyabr tarixli qərarın icrası istiqamətində biz Şimali Qafqazla, Dağıstanla iqtisadi fəallığımızı hədsiz dərəcədə artırmaqla bilirik.

Bu gün hər birimiz Milli Məclisə gələndə də görürük ki, hərbiçilərimiz nə qədər əziyyət çəkirlər. Onlar arxa və ön cəbhədə vəzifələrini şərəflə yerinə yetirirlər. Mənim xahişim ondan ibarətdir ki, hərbiçi kateqoriyasından həm polis, həm təhlükəsizlik, həm də digərləri daxil olmaqla, onların əmək haqlarının artırılması məsələsinə hökumət bir daha baxsın.

Bir də, demək istərdim ki, biz “Siyasi partiyalar haqqında” Qanunda dəyişiklik edirik, ona səs veririk. Amma orada bir məsələ də var ki, əgər partiyalara vəsait çatmayanda və ya balans pozulanda Ehtiyat fondundan, qənaətdən və ya əlavə dövlət ayırmalarından vəsait ayırmaq olacaq. Yeni Azərbaycan Partiyasına təşəkkür edirəm, bu məsələni qaldırdı. Mən də onun tərəfdarıyam ki, elə bu başdan imkan olarsa, siyasi partiyalara vəsait artırılsın.

Keçən dəfə çıxışımda geniş danışdığımıza görə bu mövzunun üzərində dayanmaq istəmirəm. Quba-Şamaxı

yolu nədənsə tilsimə düşüb. Ağsu aşırımları ilə bağlı məsələni bir daha nəzərə çatdırmaq istəyirəm. Artıq dördüncü ildir, hər dəfə məlumat verilir ki, bu məsələlər həll ediləcək. Təsəvvür edək ki, Ağsudən Rusiya sərhədinə maşın 400-500 kilometr yol gedir, Kürdəmirdən Qubaya çatır. Halbuki Şamaxıdan 100 kilometrlik məsafəni asanlıqla getmək olar. Bu, benzin, əsəb, vaxt itkisidir. Bizim yük maşınlarımız, avtobuslarımız o yolla işləmirlər. Quba-Şamaxı və Ağsu aşırımları məsələsi haqqında çox danışmışam. Ağsu çayı kənarından cəmi 6 kilometrdir. 25 kilometrlik Ağsu aşırımları ilə çətindir. Bu Ağsu aşırımlarından danışmışkən, hökumətdən, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyindən çox xahiş edirəm. Son illərdə Ağsunun meşə massivində çox ciddi yanğınlar oldu. Bu, gözəllikdən başqa sağlamlıqdır, sürüşmənin qabağını alır və sair. Xahiş edirəm, ora vəsait ayrılсын, orada meşələrin bərpaşısı məsələləri yoluna qoyulsun.

Eyni zamanda, bu, bəlkə bütün rayonlara aiddir. Bunu Ağsu ilə bağlı vəsaitin tapılması üçün deyirəm. Misal üçün, Ağsuda 7,8 milyon gəlir və 5,4 milyon xərc var. Mən istərdim ki, hər bir rayonda, bizim rayonda da o əlavə 2 milyona, heç olmasa, dəyilməsin, rayonun ehtiyacları üçün xərclənsin.

Bundan başqa, keçən dəfə demişdim. Bizim kəndlərimiz var. Padar, Ərəbuşağı, Qaraqoyunlu, Gürcüvan, digərləri iri kəndlərimizdir. Orada yollar hələ qalıb. Sağ olsun, Prezidentimiz Rəhimli yoluna vəsait ayırdı. Amma bu yollar qalıb. Deyək ki, bir kəndə, Gürcüvana getməkdən ötrü İsmayılı və Şamaxının ərazisindən keçirlər. Təşəkkür edirəm, vaxtım qurtardı. Uğurlar arzulayıram.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Tahir müəllim, Sizin birinci təklifiniz yaxşı təklifdir. Ancaq onu da demək

lazımdır ki, Azərbaycan xalqı müharibə zamanı hər gün hər xəbərlər proqramı olanda televiziya kanallarından kifayət qədər məlumat alırdı. Tək xarici kanallardan deyil, Azərbaycan kanallarından kifayət qədər məlumat alınırdı. 2 nəfər suala yazılıb. Elşən Musayev. Buyurun, 1 dəqiqə vaxtınız var.

E.Musayev. Təşəkkür edirəm, Sahibə xanım. Hörmətli millət vəkilləri, hökumət üzvləri, hər birinizi salamlayıram. Sualım hökumətin konkret qurumlarıdır. Təmsil olduğum Zaqatalada qazlaşdırma faizi kəndlərə nisbətdə təxminən 50 faizdir. 62 kənddən 31-də belədir. Qonşu rayonlarda isə bu nisbət, bu faiz 95-97, hətta 100-dür. Bilmək istəyirdim ki, niyə vəziyyət belədir? Sualıma aydınlıq gətirim. Söhbət ondan getmir ki, niyə büdcədən vəsait ayrılır. Təbii ki, büdcənin nə vaxt imkanı olsa, həmin vəsaiti ayıracaq. Eyni zamanda, fərqi deyirik ki, bülki büdcə Qarabağ yönümlüdür. Bunu dəstəkləyirəm, hətta şəxsi qənaətim bundan ibarətdir ki, işğaldan azad olunmuş torpaqlara vəsait daha da artırılmalıdır. Sualımın məğzi konkretidir. Bizim Zaqatalanın qonşulardan fərqi nədir? Yaxud bu bölgədə, bu planlamada meyar nə götürülür?

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Fəzail Ağamalı. Fəzail müəllim, buyurun.

F.Ağamalı. Təşəkkür edirəm, xanım Sədr. Mən, sadəcə, təklif etmək istəyirəm. Bütün bu narazılıqları mən də seçildiyim dairədən önə çəkə bilərəm. Mən keçən dəfə söylədim, Azərbaycanın bütün imkanları, bütün potensialı bu gün işğaldan azad olunmuş regionlara, rayonlara yönəldilməlidir. Bu gün həmin regionlar ətrafında çox xoşagəlməz proseslər gedir. Biz elə etməliyik ki, oralar abadlaşdırılsın və bizim keçmiş məcburi köçkünlərimiz

təcili olaraq ora qayıtsın, problem həll olunsun. Ona görə, Sahibə xanım, xahiş edirəm, bu məsələni səsə qoyaq və bitirək.

Sədrlik edən. Fəzail müəllim, çox sağ olun. Yaxşı təklifdir. Ancaq burada oturan deputatların hər birinin danışmağa hüququ var. Əgər deputatların böyük hissəsi müzakirələri dayandırmaq istəsə, bu qanunu ikinci oxunuşda səsə qoyarıq. Xahiş edirəm, bu məsələyə münasibət bildirin, müzakirələr kəsilsin, yoxsa davam etsin?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Onda xahiş edirəm, bu məsələyə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.28 dəq.)
Lehinə	70
Əleyhinə	3
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	74
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 14, əleyhinə 5 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Müzakirələr səs çoxluğu ilə kəsilir. Eyni zamanda, mən xahiş edirəm, kim çıxış etmək istəyirsə, əgər təkid yoxdursa, çıxışı yazılı surətdə katibliyə verə bilər. Beləliklə, ikinci oxunuşda müzakirələri kəsirik. Təhrik müəllim, burada səslənən bəzi suallar var idi. Münasibət bildirmək istəyirsiniz, yoxsa yox?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. İstəmirsiniz. Samir müəllim, Siz?

S.Şərifov, *Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri*.

Çox sağ olun, hörmətli Sahibə xanım. İcazə versəniz, ənənəyə uyğun olaraq, sabah bütün bu suallara aydınlıq gətirərik. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Samir müəllim.

Hörmətli həmkarlar, indi biz qanun layihəsinə ikinci oxunuşda maddələr üzrə münasibət bildirməliyik. Onu da deyim ki, layihə 17 maddədən ibarətdir. Mən bu maddələri üç-üç səsə qoyacağam. Xahiş edirəm, 1–3-cü maddələrin qəbul edilməsinə səs verək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.30 dəq.)
Lehinə	79
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	80
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 3 maddə qəbul edildi. 4–6-cı maddələrə münasibət bildirək. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.30 dəq.)
Lehinə	78
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	80
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Qəbul edildi. 7–9-cu maddələrə, xahiş edirəm, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.31 dəq.)
Lehinə	78
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	79
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 20 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Bu maddələr də qəbul edildi. 10–12-ci maddələrə münasibət bildirin. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.31 dəq.)
Lehinə	76
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	77
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, buyurun.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Bunlar da qəbul edildi. 13–15-ci maddələrə, xahiş edirəm, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.31 dəq.)
Lehinə	75
Əleyhinə	1
Bitərəf	0

Səs vermədi	1
İştirak edir	77
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 20 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Bu maddələr də qəbul edildi. Nəhayət, 16-cı və 17-ci maddələrə, xahiş edirəm, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.32 dəq.)
Lehinə	77
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	78
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Buyurun, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 20 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi maddələr üzrə qəbul edildi. İndi isə, hörmətli həmkarlar, qanun layihəsini ikinci oxunuşda bütövlükdə səsə qoyuram. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.32 dəq.)
Lehinə	78
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	80
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Buyurun, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 20 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi ikinci oxunuşda bütövlükdə qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin 2-ci məsələsinə keçirik. Bu, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında qanun layihəsidir. Məsələyə dair məlumat vermək üçün mən Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri hörmətli Musa Quliyevə söz verirəm. Musa müəllim, buyurun.

M.Quliyev, *Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri! Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə birinci oxunuşda həm mən, həm əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri cənab Sahil Babayev, həm də Hesablama Palatasının sədri hörmətli Vüqar Gülməmmədov tərəfindən ətraflı məlumat verilmişdir. Buna görə də bu gün həmin məsələlərin üstündə təkrar dayanmağa lüzum görmürəm. Onu da deyim ki, ötən müzakirə zamanı qanun layihəsi ətrafında 7 deputat həmkarımız çıxış etmiş, dəyərli təkliflərini vermişlər. Həmin təkliflər komitədə müzakirə olunmuş və əlaqədar hökumət qurumlarına da məlumat verilmişdir. Yəqin ki, gələcəkdə büdcə müzakirələrimizdə bunların mümkün olanları nəzərə alınacaqdır.

Qısa olaraq bir daha xatırlatmaq istəyirəm ki, gələn il Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsinin həm gəlirlərində, həm də xərclərində 7,6 faizlik artım olacaqdır. Pensiyalarımızın artım dinamikası davam edəcəkdir, təxminən 9,3 faiz artacaqdır. Daha çox artacaq əmək pensiyalarının orta aylıq məbləği 38 manata qədər yüksələcək və gələn il respublika üzrə əmək pensiyalarının orta aylıq

məbləği 340 manata çatacaqdır.

Yaşa görə pensiyaların orta aylıq məbləğinin isə 370 manata çatacağı proqnozlaşdırılır ki, bu da cənab Prezidentin apardığı məqsədyönlü sosial siyasətin, vətəndaşlarımızın sosial müdafiəsinin güclənməsinin daha bir bariz nümunəsi olacaqdır.

Eləcə də müavinətlərdə xeyli artım proqnozlaşdırılır. Bütövlükdə, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2021-ci il büdcəsi aztəminatlı vətəndaşlarımızın, əmək pensiyası alanların, yaşa görə, əlilliyə görə pensiya alanların sosial müdafiəsinin güclənməsində etibarlı təminat yaradacaqdır.

Birinci oxunuşda çıxış edən və qanun layihəsini dəstəkləyən bütün deputat həmkarlarımıza bir daha minnətdarlığımı bildirirəm. Qanun layihəsini ikinci oxunuşda dəstəkləməyinizi sizdən xahiş edirəm. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Musa müəllim. Hörmətli həmkarlar, biz müzakirələrdən əvvəl qanun layihəsini əsas kimi qəbul etməliyik. Buyurun, səsə qoyuram. Qanun layihəsinə əsas kimi münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.36 dəq.)
Lehinə	74
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	75
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 18 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edildi. İndi isə müzakirələrə

başlayırıq. Soltan Məmmədov. Buyurun, Soltan müəllim.

S.Məmmədov. Hörmətli Sahibə xanım, hörmətli həmkarlar, hörmətli hökumət nümayəndələri, media mənsubları! 2021-ci ilin dövlət büdcəsinin sosialyönlü olması Azərbaycan dövlətinin öz vətəndaşlarının sosial müdafiəsinə xüsusi əhəmiyyət verməsini bir daha təsdiqləyir. Təqdirəlayiq haldır ki, büdcə layihəsində səhiyyə sahəsinə xüsusi yer verilir. Hesab edirəm, səhiyyə və tibb xidmətləri üçün nəzərdə tutulmuş vəsait bu sahədə əhaliyə xidmətin keyfiyyətinin daha da yaxşılaşmasına imkan yaradacaqdır.

Bildiyiniz kimi, gələn ildən bütün respublika ərazisində tibbi sığortanın mərhələli tətbiqinə başlanılır. Azərbaycan dövlətinin bu təşəbbüsü ölkəmizdə səhiyyə xidmətləri sahəsində çox mühüm dönüş yolu yaradacaq. Artıq 20 rayonda icbari tibbi sığorta kifayət qədər uğurla tətbiq olunur. Bu rayonlarda səhiyyə xidmətindən vətəndaş məmnunluğunun yüksək olması yeni sistemə keçidin əhəmiyyətini düzgün qiymətləndirməyə əsas verir. Mərhələli şəkildə qurulacaq bu sistemin bütün ölkə ərazisində tətbiqi, şübhəsiz ki, heç də asan proses olmayacaq. Bunun üçün tibb müəssisələrinin bugünkü səviyyəsinin qiymətləndirilməsi və bu qiymətləndirmənin nəticələrinə uyğun olaraq, həmin tibb müəssisələrinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, tibbi personalın peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması çox böyük əhəmiyyətə malikdir. Hesab edirəm ki, bu çətin prosesi həyata keçirmək üçün nəinki dövlət qurumlarının, bütün cəmiyyətimizin dəstəyinin əhəmiyyəti böyükdür. Azərbaycanda tibbi xidmətlərin əlçatanlığını, keyfiyyət əmsalının yüksəlməsini arzulayan hər bir vətəndaş icbari tibbi sığortanın tətbiqini səbirsizliklə gözləyir. Biz də xalqın seçilmiş nümayəndələri olaraq bu

prosesə mümkün qədər dəstəyimizi göstərməliyik.

Lakin təəssüf hissi ilə bildirmək istərdim ki, bəzi hallarda bilavasitə dövlətin təşəbbüsü ilə reallaşan bu böyük layihənin praktik icraçıları haqqında, yumşaq desək, haqsız tənqidlərə rast gəlinir. Bu baxımdan bəzi məqamları vurğulamağı vacib hesab edirəm. Azərbaycanda səhiyyənin inkişafı, tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması dövlətin xüsusi önəm verdiyi prioritet sahələrdən biridir. Bu gün ölkənin bir çox rayonlarında yüksək standartlara cavab verən xəstəxanalar qurulub. Gənc həkimlərimizə təcrübələrini, biliklərini artırmaq üçün Avropanın inkişaf etmiş ölkələrində təhsillərini davam etdirmək imkanı yaradılıb. Bu gün tibbi təhsilin inkişafı, müasir dünya standartlarına uyğunlaşdırılması, yaradılan tibb müəssisələrinin yeni reallıqları nəzərə almaqla peşəkar mütəxəssislərlə təmin olunması qarşımızda duran əsas vəzifələrdəndir. Çünki müasir tipli xəstəxanalarda keyfiyyətli tibbi xidmətin göstərilməsi üçün yüksək səviyyəli peşəkarlara ehtiyac yaranır.

Mən xüsusən 44 günlük Vətən Müharibəsi zamanı cəbhəyanı bölgələrdə fəaliyyət göstərən xəstəxanaların əhəmiyyətini və orada çalışan tibb işçilərinin fədakarlığını da vurğulamaq istərdim. Bir çox cəbhəyanı rayonlarda müasir tələblərə cavab verən xəstəxanalarımızın olması yaralı əsgərlərimizin müalicəsi üçün böyük imkanlar yaratdı. Bu xəstəxanaların bəzilərində zəruri avadanlıqların olması və yüksək səviyyəli mütəxəssislərimizin sayəsində çox çətin cərrahi əməliyyatlar uğurla həyata keçirildi. Qeyd edirəm ki, dövlət və özəl tibb müəssisələrində çalışan onlarca mütəxəssis yüksək vətənpərvərlik nümunəsi göstərərək, könüllü olaraq yaralı əsgərlərimizə xidmət göstərən xəstəxanalarda fəaliyyətlərini davam etdirirlər.

Bu gün bütün bəşəriyyət üçün bəlaya çevrilmiş COVID pandemiyası ilə mübarizədə ölkəmiz də ciddi problemlərlə üzləşib. Həkimlərimizin fədakarlığı, vətəndaşlarımızın hökumətin həyata keçirdiyi siyasətə dəstək olması nəticəsində vəziyyət düzgün olaraq idarə olunur. Hesab edirəm ki, dövlətin səhiyyə siyasətini həyata keçirən qurum kimi Səhiyyə Nazirliyi, icbari tibbi sığortanın tətbiqini təmin edən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi və tibbi xidmətlərin təşkilinə məsul TƏBİB-in birgə səyləri səhiyyə sahəsində qarşıda duran bütün vəzifələri uğurla icra etməyə imkan yaradacaqdır. Həmkarlarımı bu həssas mövzuya toxunarkən dəqiq məlumatlara əsaslanmağa, əhalidə etimadsızlıq yaradan ittihamlardan çəkinməyə çağırıram. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Siyavuş Novruzov. Siyavuş müəllim, buyurun.

S.Novruzov. Təşəkkür edirəm. Hörmətli Sədr, hörmətli hökumət üzvləri, hörmətli qonaqlar, mən bu məsələ ilə əlaqədar bir neçə kəlmə qeyd etmək istəyirəm. Doğrudan da, büdcənin həm iqtisadiyyata, həm də sosial təminatə yönəldilən hissəsində çox böyük uğurlar var. Burada çox gözəl qeyd olundu ki, biz bütün bu cəhdlərimizi işğaldan azad olunmuş yerlərin bərpaasına və əhalimizin ora köçürülməsinə yönəltməliyik. Niyə? Birinci növbədə qeyd etmək istərdim ki, bu ərazilərdə, görürsünüz ki, artıq ermənilər müxtəlif təxribatlara başlamaq istəyirlər. Ona görə də biz ərazini boş qoymamalıyıq, dərhal bərpa edib insanlarımızı ora köçürməliyik ki, bu təxribatların sayı minimuma ensin. Çünki orada insan yaşayır, demək, artıq orada vakuum, yəni boşluq yoxdur. Boşluq olmayan yerdə də terror qrupları, yaxud minaların basdırılması və digər məsələlər mümkün deyil. Biz tək

sülhmərəamlılara arxayın olmamalıyıq. Eyni zamanda, Azərbaycan Ordusuna, xalqına, oradan çıxmış insanlarınıza arxayın olmalıyıq, biz onları qısa müddət ərzində tam şəkildə orada yerləşdirməliyik. Ona görə çox gözəl qeyd olundu ki, hər hansı bir rayonda, kənddə bu problem 1 il qala bilər. Biz bu 1 ilin əsas gücünü bu istiqamətə yönəltməliyik.

İkinci istiqamət: biz burada sosial müdafiə ilə əlaqədar müzakirələr aparırıq. Hörmətli Sədr, keçən dəfə də qeyd etdim, televiziya kanallarında da göstərilir ki, bəzi şəhid ailələrinin, müharibə qazilərinin, orada yaralananların mənzil-məişət şəraiti, dolanışıq səviyyəsi o qədər də qaydasında olmayanlar var. Bu sahədə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi də iş aparır. Artıq 1500 nəfərə sosial təminat yönəldilibdir. Eyni zamanda, Mərkəzi Bank onların borclarını tamamilə ləğv edibdir. Mən hesab edirəm, onların işığa, qaza olan borcları da ləğv olunmalıdır. Digər vergi sistemi ilə bağlı kiçik və orta biznesi olanların da borcları bağlanmalıdır. Amma bizim məsələmizin mahiyyəti sırf maddiyyata yönəlməməlidir. Bu insanlar vətəni, xalqı, dövləti, torpağı üçün döyüşüb. Biz maddiyyatı onların igidliyindən yuxarı tutmamalıyıq. Bu, muzzdu ordu deyil ki, biz pul verdik, ona görə də döyüşdü. Xeyr. Bu 30 ildə hər bir azərbaycanlının arzusu, istəyi vətəninin ərazi bütövlüyünü təmin etməkdir. Onların elələri var, avtobusa gizli minib döyüşməyə gedib, heç hərbi komissarlıqda da qeydiyyatdan keçməyiblər ki, sabah onlara pensiya verəcəklər, ya yox. Bu onların vətən həsrəti idi, vətən, dövlət qarşısında xidmətləri idi. Biz bu istiqaməti işıqlandırmalıyıq. Dərsliklərimizdə, digər yerlərdə bunlarla bağlı yazmalıyıq ki, yeni nəsil maddiyyat düşüncəsi ilə deyil, məhz vətənpərvərlik, vətənə, xalqına,

dövlətinə, Prezidentinə bağlılıq əsasında yetişsin. Onlar Ali Baş Komandanın bir tapşırığını dönmədən yerinə yetirməyə hazırdılar. Bu vətəndaşlarımız ən yüksək şəraitə, ən yüksək təminatla layiqdirlər. Çünki 200 ildən artıq Azərbaycana yönələn erməni təcavüzünü Ali Baş Komandanın rəhbərliyi, onun “dəmir yumruğu”u sayəsində darmadağın etdilər. Bax, onların qəhrəmanlığı budur. Onları maddiyyatla ölçmək düzgün deyil. Amma sosial təminatları da həll olunmalıdır. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Fazil Mustafa. Buyurun, Fazil müəllim.

F.Mustafa. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri! Hər bir büdcənin formal iqtisadi və hüquqi mahiyyəti ilə yanaşı, məqsədi də olur. Çox hörmətli maliyyə nazirimiz Samir Şərifov qeyd edib ki, bu büdcənin əsas məqsədi maliyyə təminatı yaratmaqdır. Həqiqətən də, pandemiya və müharibə maliyyə təminatında ciddi problemlər yaradıb. Bu səbəbdən də büdcədə 2 milyardan artıq məbləğdə daxili borclanmaya gedilir. Bu daxili borclanmanın özündə də kifayət qədər risklər var. Çünki bu, maliyyə sistemində sərbəst resursların sorulmasına gətirib çıxara biləcək bir prosesə təkan verə bilər.

Digər tərəfdən də burada əsas söhbət istiqrazlardan gedirsə, vətəndaşların həm bank sisteminə inamı olmadığına, həm də istiqrazları həvəslə almadığına görə bu problemlər növbəti müddətdə də qarşımızda duracaqdır. Ona görə də mən hesab edirəm ki, qazilərin, şəhid ailələrinin durumunu spekulyasiya etmədən büdcə layihəsinə bir az realist yanaşmalıyıq. Çünki dövlət şəhid ailələrinə və qazilərə başqa ölkələrdə olduğundan daha yüksək səviyyədə dəstək verir. Dövlətə ağıl öyrətmək düzgün deyil. Çünki hamımız prioritet olaraq bu təbəqənin nə qədər

üstün götürüldüyünü müşahidə edirik. Bu gün sosial xərclərin 14 faiz – 450 milyon manat, Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna transfertlərin 40 faiz artırılması, əsasən, şəhid və qazi ailələrinin pensiya təminatına yönələn tədbirdir. Ona görə də bu sahələrdə olan nöqsan və başqa məsələlər nə qədər çox olsa da, hesab edirəm ki, dövlət öz üzərinə düşən yükü daşıyır. Əgər vətəndaşlar bu istiqamətdə daha çox fədakarlıq etmək istəyirlərsə, onlar öz 20 obyektindən birini, 5 evindən birini şəhid ailəsinə bağışlaya bilərlər. Bununla da dövlətə öz köməyini göstərmiş olurlar.

Əsas məsələ nədən ibarətdir? Burada hörmətli Tahir müəllim də qeyd etdi ki, ayrıca fond yaradılması, məskunlaşma ilə bağlı siyasət həyata keçirməyimiz vacibdir. Amma biz təkcə bu gün Kəlbəcərdə, Şuşada məskunlaşmanı həyata keçirməməliyik. Biz təcili olaraq 44 gün müharibə apardığımız kimi, yanvar ayının 1-dən başlayaraq 44 gün yeni bir müharibəyə başlamalıyıq. Bu müharibə nədir? Birincisi, Bakıda gecəqondu səviyyəsində müəyyən problem yaşayan insanların iqtisadi stimullaşdırma yolu ilə bölgələrə qaytarılmasıdır. Yəni Kəlbəcəyə qaytardığımız insan qədər Gədəbəyə, Masallıya, Lerikə Bakıda məskunlaşan və iş tapa bilməyən çox sayda insanları təsərrüfata qaytarmağın yollarını tapmaq lazımdır. Hökumət bu istiqamətdə ciddi işlər görməlidir. İctimai nəqliyyatla bağlı problem həllini tapmalıdır. 2018-ci ildə dövlət proqramı qəbul olunub. Metro da bağlıdır, avtobusdan başqa alternativ ictimai nəqliyyat növü yoxdur. Azərbaycanda təcili yardım normal yol ilə hərəkət edib xəstəni xəstəxanaya çatdıra bilmir. Amma bu problem Tacikistanda, Özbəkistanda, başqa yerlərdə, məncə, daha rahat həll olunubdur. Ona görə də biz kiçik görünə bilən bu

məsələlərin həlli istiqamətində addımlar atmağı təcili surətdə, bir borc kimi görməliyik.

Diqqət edirsinizsə, həmin maliyyə mənbələri içində dövlət şirkətlərinin üzərinə böyük yük qoyulduğu görünür. Əvvəllər də dəfələrlə qeyd olunurdu ki, onların büdcəyə ödədiyi 4–5 milyon dəyərində məbləğ kiçik vəsaitdir. Amma indi bu rəqəm 160–170 milyona qaldırılırsa, demək, vaxtı ilə buraxılmış məsələlər indi bizə problemlər yaradır. Azərbaycan İnvestisiya Holdinqinin yaranması, çox güman ki, bu istiqamətdə problemləri ortadan qaldıracaq. Ona görə də mən Hesablama Palatasının təqdim etdiyi özəlləşdirmə strategiyasının yenidən gözdən keçirilməsinə çox vacib məsələ kimi baxıram.

Əslində, heç bir quruma ehtiyac yoxdur, sadəcə, şəffaflığa ehtiyac var. Qarabağda məskunlaşma üçün, sərmayə qoymaq üçün hökumət tam şəffaflyq yaratsın, görəcəksiniz, Türkiyədən də, Azərbaycandan da yüzlərcə fədakar insan orada bu problemi həll edəcək. Yəni dövlətin 2,2 milyard qoyduğu vəsait yetərli deyil. Təbii ki, bu yolu açmaq lazımdır. Bu, kifayət edəcək ki, biz Qarabağı yenidən dirçəldə bilək. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Elman Nəsirov. Buyurun, Elman müəllim.

E.Nəsirov. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli hökumət üzvləri, hörmətli millət vəkilləri! Bu gün biz Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2021-ci il üçün büdcəsini ikinci oxunuşda müzakirə edirik. Budəfəki büdcədə də biz görürük ki, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsinin gəlir hissəsi 5,1 milyard manat, xərc hissəsi 5,2 milyard manatdır. Kifayət qədər böyük rəqəmlərdir. Bu, həqiqətdir ki, Azərbaycanın builki sosial xərcləri yenə də ən yüksək nöqtədədir, 38,9 faiz təşkil edir. 11 milyard 111 milyon-

dan da artıq məbləğ bizim sosial xərclərimizə ayrılan vəsaitdir. Bu da göstərir ki, 2021-ci ildə insanlarımızın, vətəndaşlarımızın, xüsusən həssas kateqoriyadan olan insanların sosial problemlərinin həlli üçün yaxşı imkanlar pəncərəsi açılmış olacaq. Eyni zamanda, hər şey müqayisədə özünü daha yaxşı göstərir.

Mən bir araşdırma apardım. Ermənistanda büdcə artıq qəbul edilib. Əvvəla, qeyd edim ki, artıq onların intiqam hisləri ilə yaşadığı və “bəlkə də qaytardılar” sevdasına düşdükləri diqqətdən yayınmır. Məsələn, hərbi büdcələrini bir qədər də artırıb, 430 milyon dollara çatdırıblar. Müqayisə üçün, Azərbaycanda bu, 2,7 milyard dollardır. O ki qaldı sosial xərclərə, Ermənistanın özündə bu büdcə layihəsi bir gülüş hədəfinə çevrilməkdədir. Deyirlər ki, ordusunun 80 faizi məhv edilmiş, iqtisadiyyatı dağıdılmış bir ölkədə hətta sosial xərclərin artırılaraq təxminən 1 milyard dollar olması necə ola bilər? Yəni belə bir hədəf seçiblər, belə bir proqnoz veriblər. Bayaq mən söylədim, bizdə bu, 11 milyard 111 milyondan artıqdır. Yəni 6,5 milyard dolları bizim sosialyönümlü xərclərimiz təşkil edir. Təhsillə bağlı xərclər bizdə 3,3 milyard manatdır, bu da 1,9 milyard dollar edir. Ermənistanda isə təhsil xərcləri cəmi 210 milyon dollar təşkil edir. Yəni bütün bunlar göstərir ki, bizim mövqelərimiz kifayət qədər güclüdür. Amma burada qorxulu bir tendensiyanı nəzərdən qaçıрмаq olmaz. Məşhur bir deyim var: “Təhlükənin olduğunu hiss etməmək özü ən böyük təhlükədir”. Burada mən ulu öndər Heydər Əliyevin də bir fikrini misal gətirmək istəyirəm, məşhur, dillər əzbəri olan bir fikirdir: “Müstəqilliyi əldə etmək nə qədər çətindir, onu qoruyub saxlamaq ondan qat-qat çətindir”. Eyni məntiqlə yanaşdıqda bu hərbi qələbəmizi əldə etmək nə qədər çətin idisə, onu qoruyub

saxlamaq, hesab edirəm ki, ondan da çətindir.

Hesab edirəm ki, büdcə hazırlanarkən bizim müvafiq qurumlarımız çox düzgün addımlar atıblar. Hərbi və təhlükəsizlik xərcləri kifayət qədər artırılıb. Yəni bizim hərbi xərclərimiz keçən illə müqayisədə 550 milyon dollar artırılır və 2,7 milyard dollara gəlib çatır. Hesab edirəm ki, Fransa, Belçika, Niderland parlamentləri, indi də Lüksemburq parlamentindən gələn anti-Azərbaycan təzyiqləri, son günlər Ermənistanda yaşanan hadisələr, Qarabağda baş verən son hadisələr və təxribatlar fonunda bizdə, ilk növbədə, iki sahədə büdcə xərclərinin artırılmasına ehtiyac var. Birincisi, hərbi təhlükəsizlik, ikincisi, sosial sahədir. Hazırda təhlükəsizlik sahəsi ilə birlikdə hərbi büdcəmiz 2,7 milyard dollar təşkil edir. Bunu 3 milyarda qaldırmaq, çox yaxşı olardı. Müqayisə üçün, Ermənistanın 2021-ci ildə büdcədən gəlirləri elə 3 milyard dollardır. Yəni qoy, bizim hərbi büdcəmiz Ermənistanın bütün 2021-ci ildə büdcə gəlirlərinə bərabər olsun.

Ondan savayı, Dağlıq Qarabağın bərpasına və yenidən qurulmasına 2,2 milyard manat vəsait ayrılıb. Bu da 1,3 milyard dollar deməkdir. Əgər mümkün olsa idi, onu 2 milyard dollara çatdırmaq çox yaxşı olardı. Yəqin ki, 2021-ci ildə də pandemiya ucbatından kütləvi mədəni tədbirlər çox məhdud şəkildə olacaq. Yəni böyük idman, mədəni tədbirlərə ayrılan vəsaitin, – əvvəlki illərdə biz bunu edirdik, – dediyim iki sahəyə, hərbi və sosial sahəyə yönəlməsi çox yaxşı olardı.

Sədrlik edən. Sağ olun. Siz Ermənistanla çox müqayisə apardınız.

Bəhruz Məhərrəmov, buyurun.

B.Məhərrəmov. Təşəkkür edirəm, hörmətli Sədr. Hörmətli həmkarlar, əziz hökumət üzvləri! Əlbəttə, büdcə

layihəsində çıxış etmək imkanımız olmadı. Sadəcə, deyim ki, bu layihəni çox yüksək dəyərləndirirəm. Zəfər büdcəsinin layihəsinin müzakirəsində iştirak etmək qürur verir. Bizi məğlub dövlətdən, məzlum vəziyyətdən qalib dövlətə çevirən cənab Ali Baş Komandana təşəkkür edirik.

Mən hazırkı mövzumuz əsasən sosial müdafiə istiqamətində bir neçə məqamı diqqətə çatdırmaq istəyirəm. Bu gün ölkədə, eləcə də mənim təmsil etdiyim bölgədə əlillik dərəcəsinin təmin edilməsi istiqamətində ciddi problemlər var. Bu problemin nazirlikdən, TƏBİB-dən, haradan qaynaqlandığını demək çətindir. Çünki yerli orqanlar bunu bir-birinin üzərinə atır. Əlbəttə ki, mən burada hansı isə qurumumuzu ictimai qınağa çıxarmaq, yaxud daxilimizdə günahkar axtarmaq niyyətində deyiləm. Mən Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə bir neçə müraciət etmişəm və müraciətlərimizin hamısına operativ baxılıb. Amma bu bizə olunan müraciətlərdir. Müraciətdən kənar da qalanlar var. Biz problemləri köklü həll etməliyik. Həmçinin aztəminatlı meyarının müəyyən olunmasında müəyyən problemlər var. Düşünürəm ki, yanaşmalar dəyişməlidir. Çünki elə sonuncu dəfə 190 manatın verilməsi ilə bağlı məsələlərdə xeyli problem meydana çıxdı. Dövlət üzərinə düşəni etdi, amma siyahılar o qədər də təkmil deyildi. Belə ki, xeyli imkanlı insan bu məsələdən faydalana bildi, xeyli imkansız, aztəminatlı insan isə bu yardımdan kənar qaldı. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi son dövrlərdə fəaliyyətində, həqiqətən, dönüş edib. Düşünürəm ki, bu problemləri də həll etmək iqtidarındadır. Çünki hər rayonda icra nümayəndəlikləri, kəndlərdə bələdiyyələr var. Onların köməyi, təcrübəsi ilə bu məsələlər həll edilə bilər. Açıqı, kənd yerində kimin imkansız, kimin imkanlı olduğunu bilmək mümkündür.

Bir məsələyə də toxunmaq istəyirəm. Bu gün Azərbaycanda vəkil günüdür və fürsətdən istifadə edib hüquq ictimaiyyətini və vəkillərimizi təbrik etmək istəyirəm. Onların qarşılaşdığı bəzi sosial problemləri qabartmaq istəyirəm. Bu gün Azərbaycan vəkillərinin fəaliyyətində vergilər və sosial ödənişlər digər sahələrə münasibətdə, həqiqətən, yüksəkdir. Düzdür, bir müddət əvvəl bizim bununla bağlı bir layihəmiz qəbul olundu, amma istənilən halda yenə də bu vəsait yüksək olaraq qalır. Hesab edirəm ki, bu məsələ mütləq həllini tapmalıdır və hökumət üzvlərindən bunu xahiş edirəm.

Pandemiya dövründə Azərbaycan vəkilləri çox ciddi problemlərlə qarşılaşdılar. İndi hökumət üzvləri deyə bilirlər ki, vəkillik fəaliyyəti icazə verilən sahə olub. Lakin əgər məhkəmələrdə yalnız cinayət işinə baxılırsa, pandemiya ilə əlaqədar digər fəaliyyət dayanıbsa, o zaman necə olsun? Eyni zamanda, digər ictimai sektorda da fəaliyyət təbii səbəblərdən, pandemiya ilə əlaqədar dayanıbsa, tam gücü ilə vəkillik fəaliyyətindən danışmaq olmaz. Bu gün, düzdür, çətin vəziyyətdə olan vəkillərimiz var və Vəkillər Kollegiyası da məsələni daxili imkanları hesabına həll etməyə çalışır. Lakin daxili imkanlar da üzvlük haqqına hesablaşır və Vəkillər Kollegiyası çətin vəziyyətə görə vəkillərdən neçə aydır, üzvlük haqqı da almır. Bu mənada mən hesab edirəm ki, mövcud vəziyyətdən yararlanmaq, dövlət hesabına ödənişli hüquqi yardım istiqamətində nəzərdə tutulan vəsaitin artırılmasına baxmaq olar. Cənab Prezident 2018-ci il Fərmanı ilə çox böyük inqilabi dəyişikliklər edərək həmin yardımın, daha doğrusu, ödənişin həcmi 3 dəfə artırmışdı. Lakin bu gün pandemiya və digər təbii səbəblər həmin məbləğə bir daha baxılmasını şərtləndirir.

Qarşıda bizi böyük hüquqi mübarizə gözləyir. Biz cəbhədə, cənab Prezidentin təbiri ilə desək, düşmənin belini qırdıq. İndi isə bizi hüquq müstəvisində böyük bir mübarizə gözləyir. Ərazilərimizdəki o vandalizm aktlarına, hüquq pozuntularına, beynəlxalq humanitar cinayətlərə və sairə görə çox sayda problemlərimiz var, bunları hüquq müstəvisinə çıxarmalıyıq. Bu işdə Azərbaycanı, təbii ki, bizim vəkillər təmsil edəcək.

Sahibə xanım, geniş müzakirə imkanlarına görə bir daha təşəkkür edirəm. Təbii ki, büdcə ilə bağlı müəyyən təkliflərim və qarşılaşdığımız ciddi problemlər var. Onları yazılı şəkildə təqdim edəcəyəm. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Mələhət İbrahimqızı. Buyurun, Mələhət xanım.

M.İbrahimqızı. Çox sağ olun, xanım Sədr. Hörmətli Sahibə xanım, hörmətli həmkarlarım, hörmətli hökumət üzvləri! Mən birinci oxunuşda çıxış etmişdim, amma vaxt azlığından bəzi şeyləri deyə bilmədim. Sözsüz ki, istər 2021-ci ilin dövlət büdcəsi, istərsə də Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2021-ci il üzrə büdcəsi haqqında ancaq ən gözəl sözlər demək lazımdır. Çünki bir daha təkrar etmək istəyirəm ki, 2020-ci ildə Azərbaycan xalqı iki müharibə yaşadı. Hələ o biri müharibəni yekunlaşdırmamışıq. Bu mənada həm 2021-ci ilin büdcəsini, həm də Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsini zəfər layihəsi, Qarabağın quruculuq layihəsi adlandırsaq, daha yaxşı olardı.

Təbii ki, bugünkü müzakirələri bütün Azərbaycan ictimaiyyəti, xüsusilə də Vətən Müharibəsində iştirak edənlər diqqətlə izləyir. Vətən Müharibəsində çox yüksək səviyədə iştirak etmiş, möhtərəm, müzəffər Ali Baş Komandanımız tərəfindən də təltif olunmuş, sağlamlıqlarını və müəyyən əmək qabiliyyətlərini itirmiş bir qrup hərbiçimi-

zin xahişini sizə, daha doğrusu, hörmətli Samir müəllimə, hörmətli hökumət üzvlərinə çatdırmaq istəyirəm. Bu peşəkar hərbiçilərimizə əmək qabiliyyətlərini itirdiklərinə görə vəzifə maaşlarının ancaq 85 faizi ödənilir. Amma bütün dünya ölkələrində, xüsusən də Rusiyada, qardaş Türkiyədə hər hansı hərbi qulluqçu peşə vəzifəsində, xüsusi qeyd edək ki, Vətən Müharibəsində sağlamlıq imkanını itirirsə, sözsüz ki, onun vəzifə maaşı 100 faiz ödənilir. Onlar bunu xahiş edirlər. Hesablayıblar ki, bu hətta bütün respublika üzrə 1 milyon manatı aşmır, daha azdır. Məndən xahiş etdilər ki, mən bu məsələni mütləq səsləndirəm, hökumət üzvləri, xüsusilə də Samir müəllim bunu nəzərə alsınlar.

Narahat edən ikinci məsələ. Komitəmizin sədri hörmətli Musa müəllim də bu məsələ ilə bağlı çalışır. Deməli, bu gün Vətən Müharibəsində yaralanan vətəndaşlarımızın belə bir problemi var. Onlar hospitalda yatırlar, oradan çıxdıqdan sonra onlara verilən epikriz əsasında hansı isə hərbi hissəyə, daha doğrusu, xidmət etdikləri hərbi hissəyə getməlidirlər, oradan bir sənəd alıb və sonra yenidən gəlməlidirlər. Onlar, onsuz da, 44 gün o acını yaşayıblar, hər cür stres keçiriblər, müalicələr alıblar. Müalicədən sonra da kiminsə bədəninin hansı isə hissəsi gipsdədir, kiminsə müxtəlif orqanlarında xəstəlik var. Hərbi hissələrə getmək onlar üçün əlavə problemdir. Diqqətinizə çatdırım ki, Müdafiə Nazirliyinin Tibb komissiyasının rəisi, polkovnik Azad Abdullayev bu məsələyə hədsiz dərəcədə həssaslıqla yanaşır. Biz ona istənilən vaxt fərdi qaydada müraciət edəndə çalışır ki, bu məsələyə diqqət etsin. Bu, bir neçə nazirliyin arasında olan daxili məsələdir. Bu prosedur dinc şəraitdə olsa idi, eybi yoxdur, amma indiki durumda Vətən Müharibəsində yaralanan bu vətəndaşla-

rımıza daha çox qayğı, diqqət olsun deyə, proseduru hansı isə formada asanlaşdırmaq mümkündür. Bunu demək istəyirəm.

Nəhayət, mənim sualım var. Bir neçə gün bundan qabaq əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri hörmətli Sahil Babayev komitədə də, burada da çox gözəl təqdimat etdi. O dedi ki, artıq rayonlarda, müxtəlif bölgələrdə reabilitasiya mərkəzləri açılıbdır. Sözsüz ki, Qarabağ, inşallah, möhtərəm Prezidentimizin rəhbərliyi ilə dünyanın ən gözəl guşəsi olacaqdır. Gələcəkdə orada məhz şəhid ailələri, müharibə veteranları üçün reabilitasiya mərkəzlərinin, istirahət evlərinin, müalicə, profilaktoriya-sanatoriyaların tikilməsi nəzərdə tutulurmu? Belə bir plan varmı? Təşəkkür edirəm, səs verəcəyəm. Uğurlu, xeyirli olsun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Aydın Mirzəzadə. Buyurun, Aydın müəllim.

A.Mirzəzadə. Təşəkkür edirəm. Mən qısa danışacağam. Gələn il büdcəmizin əsas vəzifəsi işğaldan azad olunan torpaqlarımızın bərpası, təhlükəsizliyin təmin edilməsi, kommunikasiyaların bərpa edilməsi, məcburi köçkünlərimizin böyük qayıdışının təmin edilməsidir. Büdcəmizin bu istiqamətdə hər şeyin öhdəsindən gələcəyinə heç bir şübhəm yoxdur. Bununla belə, dövlət üzərinə düşən əsas vəzifələrdən birini – qayğıya ehtiyacı olan vətəndaşların, xüsusən də pensiyaçıların təminatı vəzifəsini yerinə yetirir. Gördüyümüz kimi, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsi gələn il üçün nəinki azalmayıb, əksinə, müəyyən qədər artıb və gələcəkdə, şübhəsiz ki, bunun daha da artımı gözlənilir.

Bir məsələyə diqqət etmək istəyirəm. Dövlət öz vətəndaşlarına təkcə Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun xətti ilə

qayğı göstərmir. Məsələn, bu günlərdə hamımız şahidi olduq ki, 800-dən çox Vətən Müharibəsi şəhidinin banklara olan borcu ödənildi. Dünən məlumat çıxdı ki, şəhid və qazilərimizin ipoteka borclarının ödənilməsi ilə bağlı çoxsistemli iş aparılır. Bu da dövlətin vətəndaşlara olan qayğısıdır. Biz bunu yaddan çıxarmamalıyıq.

Bir məsələni də qeyd edim. İki gün bundan əvvəl cənab Prezidentimizin Sərəncamı ilə Mingəçevir şəhərində keçmiş Şüşə Lifi zavodunun 7 hektar ərazisi Təhsil Nazirliyinə verildi. Orada Təhsil Nazirliyi tərəfindən müasir təhsil layihəsinin həyata keçirilməsi gözlənilir. Mən cənab Prezidentə Mingəçevirdə təhsilə göstərdiyi qayğıya görə təşəkkür edirəm. Bu addım Mingəçevirdə bir elm mərkəzinin formalaşmasına böyük bir dəstəkdir. Həyat sübut edir ki, təhsilə edilən diqqət təhsillə bağlı çox sayda iş yerlərinin yaradılmasına səbəb olur. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Aqil Abbas. Aqil müəllim, buyurun.

A.Abbas. Təşəkkür edirəm, Sahibə xanım. Hörmətli Sədr və hörmətli deputat yoldaşlar! Mən iqtisadçı deyiləm, bu sahədə, ümumiyyətlə, savadsızam. Mən öz cibimdən bilirəm ki, evimizə nə qədər pul lazımdır və bunu haradan qazanacağam. Yəni büdcə tutan mütəxəssislər hesablayıblar ki, dövlətin nə qədər gəliri ola bilər və bu gəliri necə bölmək lazımdır. İmkanları daxilində də bunu ediblər. Məndən əvvəl bəzi yoldaşlar da buna toxundu. Amma baxıram, bizim deputat yoldaşlar, məsələn, Elman müəllim bayaq deyir, filan yerə 2 milyard, 3 milyard artırın. Qarabağda yaxşı bir söz var: “Nə ilə, Alış?”.

Dövlətin nəyi var, onu bölüb və onunla da hesablayır. Hamı da tələb edir. Bizim kənddə qaz yoxdur. Mən müharibə dövründə Ağcabədinin Poladlı kəndində idim.

Orada qaz yoxdur. Kim isə dedi ki, Aqil müəllim, bizə nə vaxt qaz çəkiləcək? Orada 30-a qədər adam yığılmışdı, söhbət edirdik. Az qaldılar, o adamı döyələr ki, biz müharibə edək, yoxsa sənə, bu kəndə qaz çəkək. Yəni dövlət ağır müharibədən çıxıb. Hamımız da kanalizasiya, su, nə isə tələb edirik.

Çox gözəl. Amma deputat yoldaşlardan, eləcə də Elman müəllimdən, “təhsilə, filan yerə bir belə artırın” deyənlərdən xahiş edirəm, desinlər, onu haradan artır-sınlar. Hökumət də bilsin, bəlkə xəbəri yoxdur. Mənim sözüüm bu qəddərdir.

Xahiş edirəm, danışdıq ki, belə olmasın. Dövlət müharibədən çıxıb, əziyyət çəkib. Yaralılar, şəhidlər üçün nə lazımdırsa, edir. Ona görə də mən xahiş edirəm, hökumətin üstünə bu qədər gedirsiniz, o zaman deyin ki, o pulu haradan tapsın. Bəlkə siz yerini bilirsiniz. Xaricdən borc alsın? Niyə? Təşəkkür edirəm, sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Müzakirələr bitdi.

Hörmətli həmkarlar, mən qanun layihəsini əvvəlcə maddələr üzrə səsə qoymalıyam. Layihədə 6 maddə var. Mən onları üç-üç səsə qoyacağam. Xahiş edirəm, 1–3-cü maddələrin qəbul edilməsinə səs verək. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.09 dəq.)
Lehinə	82
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	82
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Buyurun, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 20 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 1–3-cü maddələr qəbul edildi. İndi isə, hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, diqqətli olun, 4–6-cı maddələrə səs verin. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.09 dəq.)
Lehinə	82
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	83
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 20 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Sağ olun, bu 3 maddə də qəbul edildi. İndi isə, hörmətli həmkarlar, mən qanun layihəsini ikinci oxunuşda bütövlükdə səsə qoyuram. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.10 dəq.)
Lehinə	82
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	82
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Buyurun, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 20 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bu qanun layihəsi də ikinci oxunuşda bütövlükdə qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, növbəti məsələyə keçirik. 3-cü məsələ İşsizlikdən sığorta fondunun 2021-ci il büdcəsi

haqqında qanun layihəsidir. Məsələyə dair məlumat vermək üçün, Musa müəllim, mən yenə də Sizdən xahiş edirəm, buyurun, məlumat verin.

M.Quliyev. Çox sağ olun. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri, İşsizlikdən sığorta fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında qanun layihəsi barədə birinci oxunuş zamanı Milli Məclisdə ətraflı məlumat verilmişdir. Ona görə həmin məsələlərin üzərində təkrar dayanmağa ehtiyac duymuram. Bir daha xatırlatmaq istəyirəm ki, İşsizlikdən sığorta fondunun 2021-ci ildəki büdcəsi 157 milyon 769 min manat təşkil edəcəkdir. Bu vəsaitlərin böyük bir hissəsi, təxminən yarıdan çoxu – 69 milyon manatı özünüməşğulluq tədbirlərinin təşkilinə həsr olunacaqdır ki, burada da bu gün hörmətli həmkarlarımızın söylədiyi aktual bir məsələ öz həllini tapacaqdır. Bu da şəhid ailələrinin, yaralılarımızın, Qarabağ qazilərinin, veteranların məşğulluğunun təmin olunmasıdır ki, böyük bir qismin – 16 minə yaxın ailənin məşğulluğu bu xətlə təmin olunacaqdır. Qanun layihəsini dəstəkləməyinizi və ikinci oxunuşda səs verməyinizi xahiş edirəm. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Musa müəllim. Tahir müəllim, qanun layihəsinə sizin komitədə də baxılıb. Sözlünüz var?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Heç bir sözlünüz yoxdur. Hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, qanun layihəsinə ikinci oxunuşda əsas kimi münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri

(saat 12.12 dəq.)

Lehinə

81

Əleyhinə

0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	81
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi əsas kimi qəbul edildi. Çıxış etmək istəyən yoxdur. Hörmətli həmkarlar, biz qanun layihəsinə ikinci oxunuşda maddələr üzrə münasibət bildirməliyik. Bu qanun layihəsində 5 maddə var. Mən onların üçünü bir, ikisini isə ayrı səsə qoyacağam. İndi isə xahiş edirəm, 1–3-cü maddələrə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.13 dəq.)
Lehinə	81
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	82
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Buyurun, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bu üç maddə qəbul edildi. İndi isə, xahiş edirəm, 4-cü və 5-ci maddələrə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.13 dəq.)
Lehinə	80
Əleyhinə	0
Bitərəf	0

Səs vermədi	0
İştirak edir	80
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Məlumat verin, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bu iki maddə də qəbul edildi. İndi isə, hörmətli həmkarlar, qanun layihəsini ikinci oxunuşda bütövlükdə səsə qoyuram. Buyurun, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.13 dəq.)
Lehinə	81
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	81
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Məlumat verin, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi ikinci oxunuşda bütövlükdə qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, 4-cü məsələyə keçirik. Bu, Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün yaşayış minimumu haqqında qanun layihəsidir. Qanun layihəsini, Tahir müəllim, xahiş edirəm, Siz təqdim edin. Buyurun.

T.Mirkişili. Çox sağ olun, hörmətli Sədr. Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsi ölkə üzrə yaşayış minimumu səviyyəsinin artırılmasını nəzərdə tutur. Belə ki, ölkə üzrə yaşayış minimumunun 190 manatdan 196 manata, əmək qabiliyyətli əhali üçün 201 manatdan 207 manata, pensiyaçılar üçün 157 manatdan 162 manata, uşaqlar üçün

isə 170 manatdan 175 manata qədər artırılması nəzərdə tutulur. Xatırladım ki, yaşayış minimumu Azərbaycanda sosial siyasətin dərinləşməsi və əhatəliyinin artırılması, eyni zamanda, iqtisadi tənzimləmənin daha səmərəli olması məqsədi ilə istifadə olunur. Yuxarı həddə də qalxması bu sahədə istənilən halda müsbət dəyişikliklərə səbəb olacaqdır. Qanun layihəsini dəstəkləməyinizi xahiş edərdim. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Tahir müəllim. Musa müəllim, Sizin komitədən çıxış etmək istəyən yoxdur. Fazil müəllim, buyurun.

F.Mustafa. Təşəkkür edirəm, hörmətli xanım Sədr. Mən bir məsələyə çox qıscaca münasibət bildirmək istəyirəm. Biz əhalinin aztəminatlı hissəsinə pandemiya görə yardım göstərəndə 190 manat müəyyən olunmuşdu. Bizdə də yaşayış minimumu 190 manat idi. İndi bu məbləğ 196-ya qalxır. Bunun siyasi bir mənası var. Yəni “Dövlət pandemiya şəraitində əhaliyə yaşayış minimumu həddində yardım edir” ifadəsi daha populyar ifadədir. Bunu da biz təbliğatda istifadə edirik. Ona görə də təklif edirəm ki, imkan varsa, buna baxılsın, o yardımın da məbləği yaşayış minimumuna uyğunlaşdırılsın. Gələcəkdə bunu spekulyasiya etməsinlər ki, vətəndaşa yaşayış minimumundan aşağı səviyyədə, bu ağır şərtlərdə yardım göstərilir. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Hörmətli Tahir müəllim, biz qanun layihəsini əsas kimi qəbul edək, sonra cavab versəniz olar?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Xahiş edirəm, qanun layihəsini ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edək. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.16 dəq.)
Lehinə	77
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	77
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edildi. Tahir müəllim, buyurun.

T.Mirkişili. Sahibə xanım, üzr istəyirəm, vaxtınızı alıram. Fazil müəllimin qaldırdığı məsələ maraqlı məsələdir. Arayış üçün deyim ki, bizim qəbul etdiyimiz qanun layihəsi yanvarın 1-dən qüvvəyə minir, bu, 2021-ci il üçündür. Hazırda Azərbaycanda həssas təbəqəyə edilən yardımlar 2020-ci ildə edildiyinə görə, düşünürəm ki, bu məsələyə gələn ilə kimi baxmaq olar. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Hörmətli həmkarlar, biz qanun layihəsinə maddələr üzrə münasibət bildirməliyik. Bu qanun layihəsi qısaadır, iki maddədən ibarətdir. Ona görə də xahiş edirəm, 1-ci maddəyə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.17 dəq.)
Lehinə	80
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	81
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Məlumat verin, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 1-ci maddə qəbul edildi. İndi isə 2-ci maddəyə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.18 dəq.)
Lehinə	76
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	77
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Necədir vəziyyət, Şakir müəllim?

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 2-ci maddə də qəbul edildi. İndi isə, hörmətli həmkarlar, qanun layihəsini ikinci oxunuşda bütövlükdə səsə qoyuram. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.18 dəq.)
Lehinə	80
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	80
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi bütövlükdə qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, 5-ci məsələyə keçirik. Bu, Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında qanun layihəsidir. Mən məsələyə dair

məlumat verməyi, Musa müəllim, Sizdən xahiş edirəm.

M.Quliyev. Çox sağ olun. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri, diqqətinizə çatdırıram ki, gələn il üçün ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədi ilə müəyyən olunan ehtiyac meyarının həddinin cari ilə nisbətən 10 manat, yaxud 6,2 faiz artırılaq 170 manata çatdırılması proqnozlaşdırılır. Bununla da yaşayış minimumundakı 3,1 faizlik artımla müqayisədə ünvanlı sosial yardım üçün təyin olunacaq ehtiyac meyarının məbləği daha da artır və yaşayış minimumu ilə ehtiyac meyarı arasında nisbət daha da azalmış olur. Ünvanlı sosial yardım alan vətəndaşların daha çox ünvanlı yardımla təmin olunması həyata keçiriləcəkdir. Layihəni dəstəkləməyinizi xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Musa müəllim. Tahir müəllim, sizin komitədə də baxılıb. Soruşmalıyam Sizdən, əlavəniz var?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Yoxdur. Hörmətli həmkarlar, çıxış etmək istəyən yoxdur, ona görə qanun layihəsini əsas kimi qəbul etməliyik. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.20 dəq.)
Lehinə	77
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	78
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi əsas kimi qəbul edildi. İndi isə, hörmətli həmkarlar, maddələr üzrə səsə qoyacağıq. İki maddədən ibarətdir. 1-ci maddəyə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.21 dəq.)
Lehinə	79
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	79
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Buyurun, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 1-ci maddə qəbul edildi. 2-ci maddəyə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.21 dəq.)
Lehinə	77
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	79
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. 2-ci maddə də qəbul edildi, sağ olun. İndi isə mən qanun layihəsini ikinci oxunuşda bütövlükdə səsə qoyuram. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.21 dəq.)
Lehinə	75

Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	76
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin 6-cı məsələsinə keçirik. Bu, “Büdcə sistemi haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Məsələyə dair məlumat vermək üçün, Tahir müəllim, mən Sizə söz verirəm. Buyurun.

T.Mirkişili. Çox sağ olun. Hörmətli Sədr, hörmətli həmkarlar, “Büdcə sistemi haqqında” Qanunda edilən dəyişiklik sırf texniki xarakter daşıyır. Belə ki, 2019-cu ildən etibarən Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun təşkilati-hüquqi forması dəyişdiyindən qanunda “icra hakimiyyəti orqanı” əvəzinə konkret olaraq “Dövlət Sosial Müdafiə Fondu” sözlərinin yazılması təklif olunmuşdur. Həmkarlarımdan bu layihəni də dəstəkləməyi xahiş edərdim. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Tahir müəllim, məlumat verdiniz. İndi isə, hörmətli həmkarlar, qanun layihəsinin ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilməsinə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.23 dəq.)
Lehinə	80
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	80
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Qəbul edildi, çox sağ olun. 1 nəfər çıxış etmək istəyən var. Aydın Hüseynov. Aydın müəllim, buyurun.

A.Hüseynov. Hörmətli Sahibə xanım, təşəkkür edirəm. Fərsətdən istifadə edib büdcəmiz və büdcəmizin təbliği ilə bağlı qısaca bir fikrimi çatdırmaq istəyirəm. Əlbəttə, bəlkə mahiyyəti üzrə hesab olunmaz, ona görə də çox vaxt almayacağam. Biz büdcəmizlə bağlı müzakirələr apardıq. Doğrudan da, bizim builki büdcə ilə bağlı müzakirələr çox səmərəli, çox mənalı oldu. Biz komitə yığıncağında da bu fikri səsəndirdik. Doğrudan da, bu, adi büdcə müzakirəsi deyil, eyni zamanda, dərin, geniş, elmi seminar xarakteri kəsb etdi. Büdcə ölkənin əsas iqtisadi göstəricisidir, dövlətin məqsədinin ünvanıdır, insanların və xalqın istəyinin bir ifadəsidir. Biz də burada fikirlər səsəndirərkən çox gözəl şəkildə deyildi. Əlbəttə, millət vəkilləri də seçicilərin, ictimaiyyətin fikrini burada təqdim edir ki, büdcəmiz zəfər büdcəsidir. Büdcəmiz, əsasən, 3 istiqamətə yönəlməlidir və bunun üçün də orada rəqəmlər nəzərə alınmalıdır. Bunlar müdafiə və təhlükəsizliyimizlə, Qarabağımızın dirçəldilməsi, inkişafı, ən başlıcası isə bizim Vətən Müharibəsi əlillərimizin, qazilərimizin, şəhid ailələrimizin sosial qayğısı ilə bağlıdır. Artıq burada çox önəmli şəkildə müzakirələr oldu. Müzakirələrdə hörmətli millət vəkillərimiz də iştirak etdi.

Bir məsələni qeyd edirəm. Bəzi çıxışlarda, belə deyək, müəyyən xırda-para problemlərin həllinə yönəlmiş suallar olur. Bu kimi çıxışlar bəzən həmin çıxış edən həmkarlarımızın sosial şəbəkədə, yəni “Facebook” səhifəsində öz əksini tapır. Yəni millət vəkili hər hansı bir rayonun bir

küçəsinin problemi ilə bağlı bir sual qaldırıbsa, o sualı əks etdirən çıxışı onun sosial şəbəkəsindədir. Hər birimizə də bəllidir ki, sosial şəbəkələr geniş auditoriya üçündür. Təkcə özümüzdə deyil, elə düşmən ölkənin özündə də bizim sosial şəbəkələri izləyirlər. Əgər bizim sosial şəbəkələrdə bu kimi çıxışlar öz əksini tapacaqsa, hesab edirəm ki, onda bizim əsas büdcəmizə verdiyimiz qiymət və mahiyyət kənarında qalacaq. Ona görə də həmin həmkarlarımdan çox xahiş edərdim, rayonla, kəndlə bağlı xırda bir problemi, sualı burada səsləndiriblərsə, bu, sosial şəbəkədə yayılmasın. Bunların sosial şəbəkələrdə geniş şəkildə yayılması bizim büdcəmiz haqqında ali məqsədimiz və istəyimiz kimi dəyərləndirilə bilər. Mənim demək istədiklərim bu idi. Təşəkkür edirəm, vaxt aldım.

Sədrlik edən. Sağ olun. Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsinə biz ikinci oxunuşda maddələr üzrə münasibət bildirməliyik. Bu qanun layihəsində iki maddə var. 1-ci maddəyə, xahiş edirəm, münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.27 dəq.)
Lehinə	79
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	79
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 1-ci maddə qəbul edildi. 2-ci maddəyə, xahiş edirəm, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.27 dəq.)
Lehinə	80
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	80
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Məlumat verin, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. 2-ci maddə də qəbul edildi. İndi isə, hörmətli həmkarlar, mən qanun layihəsini ikinci oxunuşda bütövlükdə səsə qoyuram. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.28 dəq.)
Lehinə	81
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	81
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Sağ olun. Qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, növbəti üç məsələ, 7–9-cu məsələlər mahiyyətcə bir-biri ilə bağlı olan qanun layihələridir. Gündəliyin 7-ci məsələsi “Sosial sığorta haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir, 8-ci məsələ “Əmək pensiyaları haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir, 9-cu məsələ isə “Sosial müavinətlər haqqında” Qanunda dəyişiklik edil-

məsi barədə qanun layihəsidir. Musa müəllim, mən Sizdən xahiş edəcəyəm, üç layihə haqqında bizə ümumi məlumat verin. Müzakirələri birgə, səsverməni, həmişə olduğu kimi, ayrı-ayrı keçirəcəyik. Buyurun.

M.Quliyev. Çox sağ olun, hörmətli xanım Sədr! Hörmətli millət vəkilləri, hörmətli Sahibə xanımın da qeyd etdiyi kimi, hər üç məsələ bir-biri ilə bağlıdır və cənab Prezidentin “Sosial müdafiə sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” 2019-cu il 30 dekabr tarixli Fərmanından irəli gələn məsələlərin hüquqi həllinə yönəlmişdir. “Sosial sığorta haqqında” Qanunda edilən dəyişiklik Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun icra hakimiyyəti orqanının statusunun dəyişdirilərək publik hüquqi şəxsə çevrilməsi ilə bağlıdır. Beləliklə, bu orqanın adı dəyişilir, daha doğrusu, köhnə adı yenidən qaytarılır və bundan sonra Dövlət Sosial Müdafiə Fondu adlandırılacaq.

“Əmək pensiyaları haqqında” və “Sosial müavinətlər haqqında” qanunlara edilən dəyişiklikləri isə pensiya və sosial müavinət təyinatında sosial sığorta prinsiplərinin gücləndirilməsi, bəzi kateqoriya şəxslər üçün nəzərdə tutulan pensiya əlavələrinin və sosial müavinət növlərinin Prezident təqaüdü ilə birləşdirilməsi, sığorta stajı sahəsində güzəştlərin daha iki il müddətinə artırılması, pensiya təyinatının elektronlaşdırılması istiqamətində islahatların dərinləşdirilməsi məqsədi daşıyır.

Hər üç qanun layihəsində birinci oxunuşda ətraflı məlumat verdiyimizə və müzakirə açdığımıza görə bu məsələlərin üzərində təkrar dayanmağa ehtiyac duymuram. Birinci oxunuşda qanun layihələrini dəstəkləyən və səs verən bütün həmkarlarıma təşəkkürümü bildirirəm. İkinci oxunuşda da layihələri dəstəkləməyi sizdən xahiş edirəm.

Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun, Musa müəllim. Biz qanun layihələrini müzakirədən qabaq ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul etməliyik. Buyurun, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.31 dəq.)
Lehinə	77
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	78
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Sağ olun. Birinci qanun layihəsi əsas kimi qəbul edildi. İndi isə “Əmək pensiyaları haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə əsas kimi münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.32 dəq.)
Lehinə	77
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	77
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Sağ olun. Qanun layihəsi əsas kimi qəbul edildi. İndi isə “Sosial müavinətlər haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə əsas kimi

münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.32 dəq.)
Lehinə	77
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	77
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Sağ olun. Bu qanun layihəsi də əsas kimi qəbul edildi. İndi isə müzakirəyə keçirik. Siyavuş Novruzov. Buyurun, Siyavuş müəllim.

S.Novruzov. Təşəkkür edirəm, hörmətli Sədr. Hörmətli hökumət üzvləri, hörmətli deputatlar, cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə Azərbaycanda sosial sahə ilə bağlı uğurlu siyasət həyata keçirilir. Ayrı-ayrı strukturlar bu sahədə olan məsələlərin aradan qaldırılmasına diqqətlə yanaşırlar. Təkcə bir şeyi deyə bilərəm ki, 2018-ci ilin Prezident seçkilərindən sonra sosial sahənin müxtəlif istiqamətləri ilə bağlı qanunların hazırlanması və əlavələrin olunması üçün dövlət büdcəsindən 9 milyarddan yuxarı vəsait ayrılıbdır, 30-a yaxın yeni qanun qəbul edilib, qərar, sərəncam, fərman verilibdir və bunların hamısı həyata keçibdir.

Mən, əsasən, sosial müavinətlər haqqında bir neçə kəlmə qeyd etmək istərdim. Bu da birinci və ikinci Qarabağ müharibəsi veteranlarının sosial müavinəti ilə bağlıdır. Keçən dəfə çox hörmətli Tahir müəllim burada işıq pulu, qaz pulu və sairə ilə bağlı bir məsələ qaldırdı. İndi

hökumət bununla bağlı deyə bilər ki, ləğv oluna bilər, ləğv olunmaya bilər. Amma cənab Prezident tərəfindən vaxtı ilə qərar qəbul olundu və Qarabağ müharibəsi veteranlarına verilən sosial müavinətlər 50 manatdan 80 manata qədər qaldırıldı. Əvvəllər xatırlayırsınızsa, vəsiqə göstərən avtobusdan düşürdülər, qaz və işıq pulundan azad idilər. İndi isə 80 manat sırf bu məsələ ilə əlaqədar olan məsələlərə verilir. Əfsuslar olsun ki, qiymətlərdə dəyişikliklər olub. Mən hesab edirəm ki, bu da artmalıdır. Heç olmasa, 150–180 manat civarında olsa, onların evlə, kommunal xərcləri ilə, nəqliyyat xərcləri ilə bağlı problemləri bununla həll olunar. Düzdür, bunların təqaüdə, ümumiyyətlə, aidiyyəti yoxdur. Vaxtı ilə bu kateqoriyadan olan insanların pulsuz təminatı nəzərdə tutulmuşdur. Çünki bilirsiniz ki, özəl sektor var. Özəl sektor vəsaiti hansı formada ayıra bilər ki? Vətəndaş özəl sektorun avtobusuna mindi, düşdü, avtobus sürücüsü də öz pulunu tələb edir. O baxımdan da pulun həmin şəxsin birbaşa öz kartına köçürülməsi daha məqsəduyğun idi ki, biz bu sistemə keçdik. Mən burada da artırılmanın tərəfdarıyam.

Bir məsələyə də toxunmaq istəyirəm. Burada sağalan əsgərlərimizlə bağlı məsələ qaldırıldı. Hörmətli Sədr, orada kiçik bir anlaşılmazlıq oldu. Bizim əsgərlər Müdafiə Nazirliyinə və sair digər strukturlara bağlıdır. Onlar hospitaldan çıxandan sonra lazımi sənədləri öz təşkilatlarına verməlidirlər. Musa müəllim də buradadır. Deyə bilər ki, onlar pensiya təminatını birbaşa, məsələn, Müdafiə Nazirliyindən, Daxili İşlər Nazirliyindən, Dövlət Sərhəd Qoşunlarından alır. Onlar müəyyən olunmuş müavinətləri, təqaüdləri oradan alır. Ona görə də sənədləri mütləq öz hissələrinə çatdırmalıdırlar, ondan sonra bu qurumlar onların təminatı ilə məşğul olur. Əsgərlərin

müalicəsini, sanatoriyada istirahət etməsini, protezlə təmin olunmasını o strukturlar birgə həll edirlər. Ona görə insanlarda bir anlaşılmazlıq yaranmasın deyə bu məsələni xatırlatmaq istədim. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Fazil Mustafa. Buyurun, Fazil müəllim.

F.Mustafa. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri! Mən hesab edirəm ki, bu qanunda olan dəyişiklik, xüsusilə də “Sosial müavinətlər haqqında” Qanunda dəyişiklik olduqca vacibdir. Bu, həm də ona görə vacibdir ki, yaxın 20–30 ildə Azərbaycanda ən üstün peşə hərbi peşəsi olacaqdır. Çünki geosiyasi vəziyyət elədir ki, biz mütləq hərbi sənətini yüksək səviyyəyə qaldırmalıyıq, insanların bu sənətə meyil etməsini stimullaşdırmalıyıq. Eyni zamanda, orada qəbul üçün imtahan ballarının müəyyən dərəcədə daha yuxarı faizlə təmin olunmasına nail olmalıyıq ki, daha savadlı hərbiçilərimiz yetişsin, daha hazırlıqlı olsunlar.

Burada da hərbi uşaqlarına, xüsusilə də müddətli həqiqi hərbi xidmət keçən hərbi qulluqçuların uşaqlarına müavinətlərin verilməsi ilə bağlı müəyyən müddəaların yaxşılaşdırılması sevindirici haldır. Amma söhbət yalnız müavinətdən getmir. Mənim dediyim Bakıda onun-bunun tanışları hesabına xidmət edən, burada illərlə barınan, kabinetində rütbələr alan hərbiçilərə aid deyil. Səngərdə, bölgələrdə əziyyət çəkən, kirayələrdə yaşayan, uşağına müəyyən dərəcədə normal təhsil vermək imkanı olmayan hərbiçilərdən söhbət gedir. Etiraf edək ki, əgər bir vətəndaş bu gün normal musiqi təhsili almaq istəyirsə, Balaxanıdan Maştağaya getməli olur. Çünki Balaxanıda, nə də Zəbratda musiqi məktəbi yoxdur. Bununla da gələcəkdə ölkədə mədəni səviyyənin müəyyən problemlərlə qarşılaşaca-

ğını indidən proqnozlaşdırmaq mümkündür. İndi təsəvvür edin ki, Tərtərdə, Qazaxda, Gədəbəydə kirayədə qalan hərbiçinin uşağı necə təhsil ala bilər? Hansı musiqi, yaxud da idman yönlü vərdislər əldə bilər? Ona görə də bizdə təkcə müavinətdən söhbət getməməlidir. Biz çalışmalıyıq ki, onları infrastruktura cəlb edək. Sovet dövrünün müəyyən cəhətlərini tənqid eləsək də, əvvəllər zabitlər evi, müxtəlif hərbi ailələri, uşaqları üçün düşərgələr, müəyyən infrastruktur yaranırdı ki, bunlar orada formalaşırdılar. Bu uşaqlar tamamilə qapalı mühitdə, qapalı imkanlar çərçivəsində yaşamalıdır. Artıq pul verildisə, anası bir keks alıb, uşağa verdi. Bununla məsələ həll olunmur ki. Bu uşaqların mədəni, əqli, intellektual inkişafı önəmli məsələlərdən biridir. Çünki biz bunu həll etmədikcə, günahı çox vaxt başqalarının üzərinə yığılır.

Biz tez-tez deyirik ki, Rusiya auditoriyasında ermənilər bəzi məsələlərdə bizdən üstündür. Dünən mən «Независимая газета»da, Haqqın.az saytında çıxan məqalədə Eynulla Fətullayevin Ara Abramyana cavabını oxuyanda sevindim. Demək, azərbaycanlı ağıllı, savadlı bir yazı yazanda, müəyyən bir problemi ortaya qoyanda hansı auditoriya olmasından asılı olmayaraq, ora daxil ola bilər. Yəni bu baxımdan, biz bu uşaqların yetişməsi ilə bağlı hansısa bir müavinət üzərində deyil, infrastruktur üzərində düşünməliyik. Yəni bu iş təkcə yardım almaq istəyini gözləməklə tamamlanmamalıdır. Həmin ailələrin uşaqları bununla təmin olunanda o peşəyə yönəlmə daha yüksək səviyyədə olacaqdır, o peşəyə daha çox insan həvəslə gedəcək. Təsəvvür edin, peşəkarlığı olan-olmayan yüzlərcə insan, sadəcə, könlünün, qəlbinin istəyi ilə Azərbaycan Ordusu ilə birgə müharibəyə qoşuldu. Amma onlar hamısı peşəkar olsa idi, itkilərin də sayı az olardı,

döyüş tapşırıqlarını daha yüksək səviyyədə yerinə yetirmək mümkün olardı. O baxımdan mən düşünürəm ki, biz bu hərbcı ailələri, hərbcı uşaqları üçün müavinətdən də başqa yollar tapmalıyıq.

Diqqət edin, Türkiyədə nəyə görə mübarizlik yaranır? 100–200 il əvvəl hərbcı olmuş adamın uşağı da həvəslə hərbcı peşəsini seçir. Biz də bunu stimullaşdırmaq üçün, – Qarabağ müharibəsində qalib gəlmişik, amma dünya ermənilərinə qalib gəlməmişik, bu proses hələ davam edəcəkdir, – bu sahəyə xüsusi diqqət ayırmağımız vacibdir. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Tahir Kərimli. Tahir müəllim, buyurun.

T.Kərimli. Təşəkkür edirəm, hörmətli Sədr. Düzəlişə səs verəcəyəm. Çox vacib qanun layihəsidir. Dediklərimiz əsassız deyil. Mən bir şeyi xatırlatmaq istəyirəm. Demək olar ki, bütün qazilərimiz, hərbcilərimiz əvvəldən müəyyən olunan müavinətləri indiyə kimi alıblar. Amma 1993–1995-ci illərdən qazilərin köhnə pul vahidi ilə təxminən 4 min manatdan 8 min manata kimi pulları qalıb. Onlar bu pulu hələ də ala bilmirlər. O vaxt pul dəyişdi. Lakin onları incitməli deyilik. Axı, bu, indiki müharibə ilə bağlı deyil. Müharibə bu il oldu. Bunu əvvəlki illərdə də ödəmək olardı. Qoymaq lazım deyildi ki, bu problem indiyə qalsın. Onlar etiraz edirlər ki, Qarabağla bağlıdır və sair. Yaxud deyək ki, Qarabağ qaziləri o vaxt bu banklara inanıblar, kənd təsərrüfatı texnikası almaq üçün aqrolizinqdən pul köçürüblər, indi isə onlar ləğv olunub. Heç bir kənd təsərrüfatı texnikası ala bilmirlər. Bu insanlar neyləsin? Dövlət onlara sahib çıxmalıdır. Bu vəziyyəti həll etmək lazımdır. Mən hesab edirəm ki, bu işlərdə hər zaman diqqətli olmaq lazımdır.

Hörmətli Siyavuş müəllim haqlı olaraq deyir, qaz, işıq və sair pulun verilməsi necə olacaq? Mən mənbəsiz söz deyə bilmərəm, demirəm də. Bilmədiyimi də demirəm. Azərbaycanda böyük transmilli şirkətlər fəaliyyət göstərir. Onların nə qədər vergi ödəməsi haqqında müəyyən məsələlər var. Camaatın əvəzinə, qoy, onlar ödəsinlər, digər məsələlərlə də məşğul olsunlar. Ona görə də mənbələr var. Axtarılsa, var. İnvestisiya şəraiti yaratsaq, çoxlu investisiyalar qoyular və digər işlər də görülər.

Eyni zamanda, misal üçün, Mədəniyyət Nazirliyindən müəyyən vəsait alaraq hər rayonda şəhidlər muzeyi düzəltmək olar. Mən Amerikada Arlington qəbiristanlığını, o vaxt Leninqradda Piskaryov Memorial Qəbiristanlığını gördüm. Biz həmişə Şəhidlər Xiyabanına gedirik, faciələri – 20 Yanvarı, birinci Vətən Müharibəsini xatırlayırıq.

Qalib gələn qazilərimiz, fəthlərimiz var. Mən tibb polkovniki ilə danışdım. Birinci Qarabağ Müharibəsinin iştirakçısı idi. O deyir ki, hətta balalarının ekshumasiya olunmasına razılıq verən insanlar var. Onlar üçün vəsait ayrılmalıdır. Şəhidlər Xiyabanının ətrafından kafeləri, bu kefxanaları yığışdırmaq lazımdır. Cənab Prezident bunlarla bağlı xüsusi fərman, sərəncam verib. Buranı qalibiyyət, zəfər, fəthlik memorialına çevirə bilərik.

Mən indi çox məsələləri bura qatıb-qarışdırmaq istəmirəm. İstəklərimiz, əlbəttə, çoxdur. Hesab edirəm ki, belə dəyişikliklər faydalıdır. Səs verəcəyəm. Sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Razi Nurullayev. Buyurun, Razi müəllim.

R.Nurullayev. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli deputatlar, hökumət nümayəndələr! Sabah bizim hörmətli nazirlərimiz, hökumət nümayəndələrimiz bir çox suallara cavab verəcəklər. Ona görə çıxış etmək istəmirdim. Amma bu

sualı çox vacib hesab edirəm deyə bunu bu bəndlər daxilində vermək istəyirəm. Müharibə dövründə və ona qədər olan atəşkəsin pozulması zamanı bizim bir çox əsgərlərimiz yaralandı, şəhid oldu. Məhz yaralı əsgərlərlə bağlı danışmaq istəyirəm. Deyək ki, bizim bir neçə yerdə hərbi hospitallarımız var. Yaralılarımız ora gətirilir, orada müalicə olunurlar. Dövlət sağ olsun, onlara orada bütün xidmətlər göstərilir. Həqiqəti demək lazımdır, xəstəxana daxilində onlara çox gözəl xidmət göstərilir. Bu günə qədər heç bir əsgərin bununla bağlı narazılığını eşitməmişəm. Amma onlar xəstəxananın divarlarını tərk etdikdən sonra məsələ bitir, onlar diqqətdən kənar qalır. Bu əsgərlər orada 5–6 ay deyil, bir ay müalicə olunur, sonra 1–2 ay məzuniyyətə buraxılır. İkinci dəfə yenidən həmin xəstəxanaya gedir və ya göndəriş alır, ya da yenidən 1 ay yatır, müalicə olunur. Yəni bu prosedur 1–3 il davam edə bilər. Məsələn, deyək ki, yaralının bir ayağı yoxdur, yaxud yaralıdır. O yaralıların evlərinə çatdırılması prosesi təmin edilmir. Onlar özləri, yaxud valideyni məşin tapmalıdır. Valideyni yoxdursa, bunu qohumu etməlidir. 300–400 manat xərc edir. Mən şəxsən bunu etdiyim üçün bilirəm. Əlimdə faktlarım var. Mən bunu kiminsə köməyi ilə ən az 30–40 nəfərə etmişəm. Amma sonra gəlib, çünki bunun ayağı yoxdur. Elələrini tanıyıram ki, 06 markalı “Jiquli” məşinində gətiriləblər. Bu, ya dövlətin, ya da Müdafiə Nazirliyinin büdcəsindən təmin olunmalıdır. Mən bunu araşdırmaq istəmişdim. Amma alınmadı. Belə bəndlər varmı ki, orada yaralıların sonrakı xərclərinin ödənilməsi qeyd olunur? Misal üçün, İmişlidə, Astarada, Lənkəranda, Qəbələdə elə olur ki, xəstə ayda 2 dəfə xəstəxanaya gedir. Misal üçün, Şəmkirdəki hospitala gedir. O hansı pulla ora gedib gəlməli? Hər dəfə də

300–400 manat xərc çəkilərək xüsusi bir maşınla aparılmalıdır. Bax, bu xərclər necə ödənilməlidir? Müdafiə Nazirliyinin, yoxsa Sosial Müdafiə Nazirliyinin xərclər bölməsindədir? Bu məsələni küçümsəməyin. Xahiş edirəm, hörmətli Sədr, Siz də bu məsələyə cavab tapılması üçün mənə yardım göstərin. Çünki bu, çox vacib bir məsələdir.

Hazırda tanıdığım bir insan var, mən onlara baş çəkirəm. 6 aydır, yaralanıb. Hər dəfə aparılıb gətirilir. O, 6 ay, 1 il müalicə olunduğu müddətdə onlara pensiya da təyin edilmir. Uzun zaman keçib, amma onlar yardım ala bilmirlər. Valideynin xəstəni evə aparması, dərman alması üçün vəsait lazımdır. Yaralı şəxs müavinət alana qədər o problemlərin içərisində üzməli olur. O qədər məsələ var ki, bunlar kompleks şəkildə araşdırılmalı və həllini tapmalıdır. Təşəkkür edirəm, xanım Sədr.

Sədrlik edən. Sağ olun, Razi müəllim. Fəzail Ağamalı. Buyurun, Fəzail müəllim.

F.Ağamalı. Təşəkkür edirəm, xanım Sədr. Hörmətli həmkarlar, mən qaldırılan məsələlərlə bağlı çıxış etmək istəmirdim. Amma ciddi məsələyə toxunuldu. İstərdim, bu məsələləri bir az da aktuallaşdırım. Əslində, hər birimizə bəlli olan zəfər müharibəsində işğal olunmuş torpaqların azad edilməsi uğrunda qan tökən şəhidlərimizə, qazilərimizə, müharibə iştirakçılarına qarşı hər zaman diqqətli olmalıyıq, bütün problemlərin həlli ilə bağlı onlara qayğı göstərilməlidir, qayğı ilə əhatə olunmalıdırlar.

Mən keçən dəfə burada fikrimi söylədim, bu gün bir az da gücləndirmək istərdim. Birinci Qarabağ Müharibəsində şəhid olanların ailələrinin, qazilərin dövlət tərəfindən həm maşını, həm də evlə təminatı üçün xüsusi proqram mövcuddur. Bu, doğrudan da, yüksək səviyyədə reallaşmaqdadır. İndi bunların üzərinə Vətən Müharibəsində şəhid,

qazi, müharibə veteranı olan insanlar da gəlibdir. Bu baxımdan, onların problemləri tezliklə həll olunmalıdır. Ona görə də bunu illərlə ləngidib həyata keçirməkdənsə, mənə belə gəlir ki, konkret və ayrıca bir proqram qəbul edilməlidir və həmin proqram yaxın 1–2 il ərzində öz həllini tapmalıdır.

İkinci Qarabağ Müharibəsinin şəhid ailələrinin, qazilərin, yaralıların, təbii ki, dövlət tərəfindən pensiyası müəyyən oluncaya qədər, bu və ya digər şəkildə təmin olunacaqdır. Ancaq müharibə iştirakçılarının, veteranların indiki almış olduğu müavinət 80 manatdır. Bu, olduqca azdır. Ən ciddi, minimum xarakter daşıyan ehtiyacları belə ödəmək gücündə deyil. Mən keçən dəfə də təklif etmişdim, ancaq bu gün buna hər hansı bir reaksiya görmədim. Ola bilsin, nazirlik sabah bununla bağlı öz fikrini ifadə edəcək. Bu vəsait minimum 196 manat civarında qaldırılmalıdır. Onların bütün mənalarda buna haqqı çatır. Həm birinci Qarabağ Müharibəsinin, həm də ikinci Vətən Müharibəsinin veteranları bu müavinəti almalıdırlar.

Digər vacib məsələ. Veteranlar qayıtdıqdan sonra onlar işlə təmin olunmalıdırlar. Bunun üçün xüsusi proqram hazırlanmalıdır. Bunun ən mühüm şərtlərindən biri məşğulluğun təmin edilməsidir. Artıq bununla bağlı ilkin addımlar atılır. Biz mətbuatdan oxuduq ki, Bərdə rayonunda belə addımlar atılıb. Mənə belə gəlir ki, bunu artıq xüsusi proqramla kütləvi hala salmaq, reallaşdırmaq lazımdır. Mən tam məsuliyyətlə deyirəm, biz bunun narahatçılığını görəcəyik. Veteranlarımızın işlə təminatını bu başdan müəyyənləşdirib, həyata keçirməliyik. Bu, vacib məsələdir.

Xanım Sədr, mən düşünürəm ki, biz millət vəkillərinə bununla bağlı müraciətlər artıq daxil olur. Bu müraciətlər

bundan sonra da kütləvi şəkil alacaq. İstərdim ki, bu məsələ müvafiq nazirliklər tərəfindən diqqətə alınsın. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun, Fəzail müəllim. Çıxış etmək istəyən yoxdur. Anar müəllim, xahiş edirəm, qaldırılan məsələlərə sabah münasibət bildirin. Çox sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, müzakirələr, dediyim kimi, bitdi. İndi qanun layihələrini bir-bir səsə qoyacağam. Ancaq əvvəlcə maddələr üzrə səsə qoymalıyam. Biz “Sosial sığorta haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə maddələr üzrə münasibət bildirməliyik. Bu qanun layihəsində 2 maddə var. 1-ci maddəni səsə qoyuram, buyurun, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.54 dəq.)
Lehinə	78
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	78
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Buyurun, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 1-ci maddə qəbul edildi. 2-ci maddəyə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.54 dəq.)
Lehinə	77
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	77
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Məlumat verin, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 2-ci maddə də qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, “Sosial sığorta haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini ikinci oxunuşda bütövlükdə səsə qoyuram. Münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.55 dəq.)
Lehinə	78
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	78
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, biz “Əmək pensiyaları haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə maddələr üzrə münasibət bildirməliyik. Bu qanun layihəsində 3 maddə var. Mən xahiş edirəm, 1-ci maddəyə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.55 dəq.)
Lehinə	77
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	77
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Sağ olun, 1-ci maddə qəbul edildi. 2-ci maddəyə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.56 dəq.)
Lehinə	79
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	79
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 2-ci maddə də qəbul edildi. 3-cü maddəyə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.56 dəq.)
Lehinə	78
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	79
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 18 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 3-cü maddə də qəbul edildi. İndi isə mən “Əmək pensiyaları haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini ikinci oxunuşda bütövlükdə səsə qoyuram. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.57 dəq.)
Lehinə	79
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	79
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Məlumat verin, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bu qanun layihəsi də ikinci oxunuşda qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, biz “Sosial müavinətlər haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə maddələr üzrə münasibət bildirməliyik. Burada 3 maddə var. 1-ci maddəni səsə qoyuram.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.57 dəq.)
Lehinə	79
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	79
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Məlumat verin, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Sağ olun, 1-ci maddə qəbul edildi. 2-ci maddəni səsə qoyuram.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.58 dəq.)
Lehinə	76
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	76
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, bu maddəyə münasibət necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bu maddə də qəbul edildi.

İndi mən 3-cü maddəni səsə qoyuram. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.58 dəq.)
Lehinə	78
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	78
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Məlumat verin, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Sağ olun, bu maddə də qəbul edildi. İndi isə, hörmətli həmkarlar, mən qanun layihəsini ikinci oxunuşda bütövlükdə səsə qoyuram. Xahiş edirəm, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.59 dəq.)
Lehinə	78
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	78
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bu qanun layihəsi də ikinci oxunuşda bütövlükdə qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, bununla da biz büdcə zərfinə daxil olan bütün qanun layihələrini ikinci oxunuşda qəbul etdik. Sabah biz iclasımızda bu qanun layihələrini üçüncü oxunuşda müzakirə edəcəyik. Mən düşünürəm ki, hökumət üzvlərinə təşəkkür edək. Sabah biz sizi iclasımızda gözləyəcəyik.

Hörmətli həmkarlar, indi isə 10-cu məsələyə keçək. 10-cu məsələ “Siyasi partiyalar haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Bunu da qeyd edirəm ki, bu qanun layihəsi üçüncü oxunuşda müzakirəyə çıxarılır. Məsələyə dair məlumat vermək üçün mən Milli Məclisin Sədr müavini, İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri hörmətli Fəzail İbrahimliyə söz verirəm. Fəzail müəllim, buyurun.

F.İbrahimli, *Milli Məclis Sədrinin müavini, İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun, Sahibə xanım. Qanun layihəsi üçüncü oxunuşun bütün tələblərinə tam cavab verir, səsə qoyulması məsləhətdir.

Sədrlik edən. Sağ olun, Fəzail müəllim. Fazil Mustafa. Buyurun, Fazil müəllim.

F.Mustafa. Təşəkkür edirəm, hörmətli xanım Sədr. Hörmətli millət vəkilləri, təbii ki, mən ötən dəfə də bu məsələ ilə bağlı fikir bildirdim. Üçüncü oxunuşun tələblərinə görə də, hansı isə bir dəyişiklik edilməsi nəzərdə tutulmur. Amma fikrimi deməyi məqbul sayıram. Mən ötən dəfə də söylədiyim dəyişikliyin optimal yolunu, həllini bir cümlə ilə, ifadə ilə mümkün sayıram. Ona görə

deyirəm ki, onu gələcəkdə, ən azı bu qanunda dəyişiklik olanda nəzərə alaq. Dediym kimi, gələcəkdə süni transformasiyalar, süni partiya yaradılması, kimin isə süni partiyayı satın alması və bu kimi proseslər olmasın deyə 17-1.2.1-ci maddə var. Verilən dəyişiklikdə qeyd olunur ki, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə keçirilmiş təkrar və əlavə seçkilər nəticəsində təmsil olunan yeni partiyalara həmin 5 faizin verilməsi nəzərdə tutulur. Bu 17-1.2.4-cü maddədə “vəsaitin 5 faizi” sözlərindən öncə, mənim fikrimcə, “Milli Məclisin razılığı ilə” sözləri əlavə olunsaydı, Milli Məclisin imkanı olar, araşdırsın ki, burada hansısa bir neqativ proses var, ya yoxdur.

Bundan əlavə, qanunun qəbul olunmasında problem yoxdur. Hər halda gələcəkdə daha da təkmilləşdirmək üçün buna baxıla bilər. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun, Fazil müəllim. Siyavuş Novruzov. Siyavuş müəllim, buyurun.

S.Novruzov. Təşəkkür edirəm, hörmətli Sədr. Mən keçən dəfə də qeyd elədim ki, ümumiyyətlə, “Siyasi partiyalar haqqında” Qanuna, eşitdiyimə görə, təzədən baxılacaq. Bilirsiniz ki, “Siyasi partiyalar haqqında” Qanundan sonra Konstitusiyaya, “Seçki Məcəlləsi”, “Sərbəst toplaşmaq azadlığı haqqında” Qanun qəbul olunduğuna görə, o cümlədən bir neçə referendum keçirildiyinə görə burada da dəyişiklik edib uyğunlaşdırma aparmalıyıq. Məsələn, biz referendum keçirdik ki, əvvəllər bələdiyyə seçkilərinə qatılmaq üçün yaş həddi 21, yaxud parlamentə seçilmək üçün yaş həddi 25 idisə, biz bunu 18 elədik. Bunu da hansı isə formada “Siyasi partiyalar haqqında” Qanuna salmaq lazımdır. Bir çox məsələ var, mən onlara toxunmaq istəmirəm.

Mən hörmətli Fazil müəllimin fikri ilə razı deyiləm.

Tutaq ki, sabah Məclisdə 10 nəfər bitərəf qərar qəbul edir, filan partiya keçir, o partiyanın sıralarında fəaliyyət göstərir. Bizdə də maliyyələşmə 3 şkala əsasında gedir. Hələlik 3 şkaladır. İştirak edib 3 faizdən artıq səs toplayanlar, Məclisə seçilənlər və Məclisdə deputatların sayı. Yəni mən o faizləri demirəm ki, 40 faiz və ya o biri necə bölünür. Onu hamınız bilirsiniz. İndi bu şəxs seçilib, buradadır, bir siyasi partiya keçir. Biz də deyirik ki, siz 5 il gözləməlisiniz, 5 ildən sonra bir də seçki olacaq, o seçkidə seçilsəniz, ondan sonra biz sizə pul verə bilərik. Burada hansı ədalətdən söhbət gedir? Dünyanın hər yerində istənilən partiya digərinə keçilir. Tutaq ki, bir nəfər burada təmsil olunan bir partiya çıxıb və dedi ki, mən gələcək fəaliyyətimi bitərəf davam etdirirəm. Deməli, bu şəxsin partiya çıxmasına baxmayaraq, onun vəsaiti həmin partiya verilməlidir? Xeyr. Mən keçən dəfə də dedim, bu barədə bilənlərlə də məsləhətləşmək lazımdır. Biz belə yerlər saxlamışıq. Bu da gələcəkdə problem yaradacaq. Ona görə də növbəti dəfə buna fundamental yanaşmaq lazımdır. Sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun, Siyavuş müəllim. Bu qanun layihəsinə, Əli müəllim, sizin komitədə baxılıb. Sözlünüz var?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Əli müəllimin sözü yoxdur. Hörmətli həmkarlar, mən məsələni səsə qoyuram. Xahiş edirəm, qanun layihəsinin üçüncü oxunuşda qəbul edilməsinə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri

(saat 13.05 dəq.)

Lehinə

76

Əleyhinə

0

Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	77
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov . Lehinə 19 səs verilmişdir, bitərəf bir nəfərdir.

Sədrlik edən. Sağ olun. Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi. Hörmətli həmkarlar, fasilə elan edilir. Saat 3-də iclasımıza davam edəcəyik. Məsələlərimiz var.

(FASILƏDƏN SONRA)

Sədrlik edən. Hörmətli həmkarlar, iclasımıza davam edirik. Hörmətli deputatlar, möhtərəm cənab Prezident baxılması üçün iki yeni qanun layihəsini Milli Məclisə göndərib. Bunlar çox vacib layihələrdir və təxirə salınmadan qəbul edilməlidir. Müvafiq sənədlər sizə paylanıb, hər birinizdə var. Mən xahiş edirəm, bu qanun layihələrinin 13-cü və 14-cü məsələlər kimi gündəliyə daxil edilməsinə münasibət bildirək. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 15.09 dəq.)
Lehinə	69
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	69
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, sizdə vəziyyət necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 17 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Yetərsay var, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, beləliklə, bizim bugünkü gündəliyimizin son 4 məsələsi birinci oxunuşda olan qanun layihələridir. Gündəliyin 11-ci məsələsi “Müflisləşmə və iflas haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə, 12-ci məsələsi isə Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihələridir. Bu qanun layihələri bir məktubla daxil olub və mahiyyətə bir-birinə yaxındır. Odur ki, etiraz etmirsinizsə, hər iki layihə haqqında İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədr müavini Əli Məsimli ümumi məlumatı versin. Biz müzakirəni birgə, səsverməni isə həmişə olduğu kimi ayrılıqda aparacağıq. Əli müəllim, buyurun.

Ə.Məsimli, *Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsi sədrinin müavini.*

Çox sağ olun, hörmətli Sədr. Hörmətli Sədr, hörmətli deputat həmkarlarım, media mənsubları! “Müflisləşmə və iflas haqqında” Qanuna, eləcə də Vergi Məcəlləsinə edilən dəyişikliklər, əsasən, Dünya Bankının “Doing Business” hesabatında müflisləşmənin həlli, vergilərin ödənilməsi və əmlakın qeydiyyatı indikatorları üzrə kreditorların hüquqlarının müdafiəsinin təkmilləşdirilməsi, habelə sərf olunan müddət, prosedur və xərclərin optimallaşdırılması məqsədi ilə hazırlanmışdır. Ölkəmizdə “Doing Business” hesabatında qeyd olunan indikatorlar üzrə mövqeyimizin daha da yaxşılaşdırılması nəzərdə tutulur.

Hörmətli Sədr qeyd etdi ki, birgə təqdim etmək olar. Mən ümumi bir neçə cümlə ilə fikrimi dedim. İndi isə ayrı-ayrılıqda qeyd etmək istəyərdim. İlk növbədə qeyd edim ki, Azərbaycanda son illərdə həyata keçirilən islahatlar Azərbaycan iqtisadiyyatında müsbət mənada onun əsas elementlərini, əsas istiqamətlərini həm ölkə daxilində, həm də beynəlxalq aləmdə göstərməyə baş-

layıb. Bu da çox palitralıdır, müxtəlif istiqamətlərdə görünür, amma indikatorlarda görünmə böyük əhəmiyyət kəsb edir. Çünki bizim indikatorlarda irəliləyişimiz həm beynəlxalq təşkilatların bizə davranışlarında müsbət yönlü istiqamət almağa, həm də dünyada investorların Azərbaycana gəlişinə şərait yaradır. Müəyyən dərəcədə hansı isə suallar varsa, reytinglərə baxanda onlar aradan qalxır. Bu nöqteyi-nəzərdən, xüsusən bundan sonra biz işğaldan azad olunan torpaqlarımızda da bərpa, yenidənqurma işləri həyata keçirən zaman beynəlxalq təşkilatların və xarici investorların ora gəlişinin təmin edilməsində reytinglər məsələsi böyük əhəmiyyət kəsb edəcək. Ona görə də bu reyting məsələsinə xüsusi diqqət verilməlidir.

Qeyd edirəm ki, “Müflisləşmə və iflas haqqında” Qanunda mövcud borclunun aktivlərinin 5 faiz daha çox hissəsini təşkil edən aktivlərin satılması üçün daha sərt tələblər mövcuddur. Bunun məqsədi odur ki, bu aktivlərin dəyəri əhəmiyyətli miqdardadır və onun satışına nəzarətsizlik kreditorun hüquqlarının daha da pozulmasına gətirib çıxarır. Biz bankların timsalında nə qədər belə misallar çəkə bilərik. Bu tələbi daha da sərtləşdirmək üçün təklif olunur ki, 5 faiz daha çox aktivlərin satılması yalnız satış planına daxil edilməklə həyata keçirilir. Yəni qısa formada, satış planından kənar 5 faizdən çox əmlakın satışı qadağan olunur. Hesab edirəm ki, bu, kreditorların hüquqlarının müdafiəsi üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Vergi Məcəlləsinə dəyişikliklə bağlı isə əlimizdə kifayət qədər material var, nazirliklərdən də götürülüb. Qısa formada nəzərə çatdırmaq istəyirik ki, bu dəyişikliklər hüquqi şəxslər tərəfindən daşınmaz əmlakın alqı-satqısı zamanı notariat xərclərinin azalmasına və “Doing Business” hesabatında ölkənin reytinginin artırılmasına

xidmət edir. Belə ki, sözügedən dəyişikliklərlə hüquqi şəxslər tərəfindən daşınmaz əmlakların satışı zamanı verginin ödəmə mənbələrindən deyil, həmin hüquqi şəxsin özü tərəfindən əldə etdiyi mənfəətə uyğun olaraq, vergi hesabatında bəyan etməklə ödənilməsi nəzərdə tutulur. Eyni zamanda, hüquqi şəxslərin daşınmaz əmlakının alğı-satqısı zamanı həmin əmlakların dəyərinin notariusun depozit hesabı vasitəsi ilə deyil, alıcı və satıcının bank hesabatı üzərindən hesablaşmaların həyata keçirilməsi ilə nəticələnmiş olacaq. Bu da notariuslar tərəfindən əqdlərin təsdiqlənərkən notariat xərclərinin və prosedurların azaldılmasına gətirib çıxaracaq.

Hörmətli Sədr, göründüyü kimi, hər iki akt ölkənin “Doing Business” hesabatında reytinglərin qaldırılması və sahibkarlıq mühitinin qorunması baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu da, bayaq dediyim fikrə qayıdıram, həm beynəlxalq təşkilatların, həm də xarici investorların Azərbaycana diqqətinin artmasına kömək edəcək. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Əli müəllim, ətraflı məlumatla görə çox sağ olun. Çıxış etmək istəyən var. Razi Nurullayev. Buyurun, Razi müəllim.

R.Nurullayev. Hörmətli Sahibə xanım, hörmətli deputatlar, mən də bu qanunun dəyişdirilməsi ilə bağlı müddəalara səs verəcəyəm. Çox xoşuma gəlir. Doğrudan da, mən “Doing Business”də Azərbaycanın reytinginin artmasına hər dəfə çox sevinirəm. Bilirəm ki, bu həm də Azərbaycana xarici investorların, sərmayəçilərin gəlməsi üçün əlverişli şərait yaradır. Bilirəm ki, dövlət başçısı, Prezident İlham Əliyev də bununla bağlı çox işlər görür. Həm bu sahənin, həm də Azərbaycana reyting verən beynəlxalq təşkilatların addımları birbaşa Prezidentin

diqqətindədir. Onun üçün də bunun üzərində bu qədər, belə deyək, irəliləyişlər əldə olunur.

Xanım Sədr, mənə rahat edən suallar var, icazənizlə, onları demək istəyirəm. Bizdə biznes yaratmaq su içmək kimi bir şeydir. Həqiqətən, belədir. Bu sahədə dünyada ən şəffaf ölkə də ola bilərik. Amma biznesi aparmaq, səmərəli iş qurmaq və pul qazanmaq çox çətinidir. Bir sualım var. Əgər mən, yaxud hökumət üzvləri, hərçənd ki, nə hökumət üzvlərinin, nə də biz deputatların bizneslə məşğul olmağa qanunla hüququ yoxdur, bir şirkət qursam, tender uda bilərəm? Kimin isə sənəd yığıb tenderləri qanuni şəkildə udməsi mümkündür? Azərbaycanda belə bir hal nə zaman isə baş verib? İş yerlərini, əsasən, iş adamları yaratmalıdır. Ona görə də iş adamlarının biznes layihələri üçün vəsaiti, əsaslı real addımları olmalıdır. Yəni sənəd, kağız üzərində hər şey gözəl ola bilər. Amma bu gözəlliyin də arxasında real bir iqtisadiyyat, real bir iş yeri, real biznesmen olmalıdır. Güzəştli kreditlərin də həcmi azdır. Biz müzakirə etmişdik ki, kimsə 19–29 faizlə kredit götürsə, işlərini həll edə bilməz. Bizdə belədir. Əgər bir biznesmen iş qurmaq istəyirsə, bütün dünyada belədir, o, biznesini quran zaman 50 faiz önə düşməlidir. Amma bizdə insanlar iş quran zaman 50 faiz geri düşür. Mütləq şəkildə aparıcı dünya banklarına Azərbaycanda filial açmağa imkan yaratmaq lazımdır. Özümüz çox şey edə bilmirik, amma etmək istəyənlərə də barmaq silkələyirik. Hə, sonra nə olsun? Bir neçə nəfər qazandı, xoşbəxt oldu. Aralarında hər şey bölüşdürüldü. Bəs qalanları nə zaman xoşbəxt olsun? Bax, bu sual həmişə mənə düşündürüb.

Xanım Sədr, mən Sizə çox təşəkkür edirəm ki, mənə söz deməyə imkan yaradırsınız. Bayaq mən bir vacib məsələni dedim. Sonra fasiləyə çıxanda bir neçə millət

vəkili ilə söhbət oldu. Belə çıxdı ki, əksəriyyət bayaq dediyim məsələ ilə üzləşib. Amma, deyəsən, mən onun tam izahatını düzgün verə bilməmişəm. Çox qısa şəkildə budur ki, xəstəxanadan çıxan şəxs, yaralı evinə getmək üçün bir ayağı yoxdursa, yol maşınına “saxla” deyib, “Kamaz”ın arxasında gedə bilməz. O ya rahat bir maşınla getməlidir, ya da ata-anasının pulu olmalıdır ki, 300–400 manata xüsusi bir maşın tutsun, övladını 300–400 kilometr məsafə uzaqdan gətirsin.

Şirvanın deputatı bizim hörməti İltizam müəllimlə söhbət etdim. O da mənə göstərdi. Məsələn, niyə bir deputat 300–400 manat ödəyib kimi isə göndərməlidir? Bu, tənqid deyil, hörmətli xanım Sədr. Mən bilirəm ki, bu, həll olunası məsələdir. Burada nə isə bir çatışmazlıq var. Mən istəyirəm ki, bu məsələ həll olunsun. Çünki hər gün yazılır, deyilir. Axı, bu, büdcədə ola bilər. Ola bilsin, Müdafiə Nazirliyinin, Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin büdcəsində var. Müraciət etsək, nə qədər insan öz maşınını göndərər. Amma qıçı, qolu, gözü olmayan, şikəst olan qazi yol maşınına əl edib evinə gəlməli deyil. Mən bilirəm, orada onlarca əsgər oldu ki, öz evinə gələ bilmədi. Sabah da, qoy, bizim hörmətli hökumət üzvlərimiz bu məsələ ilə bağlı cavab versinlər. Bu məsələni bu və ya digər şəkildə mütləq həll etmək lazımdır, hörmətli Sahibə xanım. Sizə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Razi müəllim. Birincisi, söz verməyə görə təşəkkür edirsiniz, mən hamıya söz verirəm. Bu mənim borcumdur, mənim işimdir. Bu bir. İkincisi də, Siz birinci çıxışınızda öz fikrinizi çox aydın şəkildə çatdırdınız. Düşünürəm ki, hökumət üzvləri bu məsələ ilə bağlı bizə hansı isə bir açıqlama verə biləcəklər. RUFət Quliyev. Buyurun, RUFət müəllim.

R.Quliyev. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri, hörmətli hökumət üzvləri! Sözün açığı, birmənalı qeyd etmək istəyirəm ki, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq o qədər də asan deyil. Ona görə, gəlin, biz də bunu sadə formada qəbul etməyək. Düzdür, mən Razi müəllimin kreditlə əlaqədar bəzi fikirləri ilə razıyam. Amma bütün dünyada statistika göstərir ki, cəmiyyətdə cəmi 6–10 faiz insan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul ola bilər və bu, uğurlu ola bilər. Mən düşünürəm ki, kredit məsələsində, həqiqətən, problem var. O kredit faizlərini aşağı salmaq lazımdır. Amma ciddi şəkildə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq, o cümlədən tenderdə udmaq üçün böyük bir yol keçmək lazımdır. Mən, sadəcə, fikrimi bildirdim ki, sahibkarlıq elə-belə məsələ deyil. İnsan gərək istedadlı olsun ki, sahibkarlıqla məşğul ola bilsin və bu sahədə uğurlu olsun. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Beləliklə, hörmətli həmkarlar, çıxış etmək istəyən yoxdur. Ona görə də mən “Müflisləşmə və iflas haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini səsə qoymaq istəyirəm. Buyurun, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 15.21 dəq.)
Lehinə	74
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	74
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 20 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul edildi.

İndi isə xahiş edirəm, Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsinin birinci oxunuşda qəbul edilməsinə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 15.21 dəq.)
Lehinə	72
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	73
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Məlumat verin, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 20 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Bu qanun layihəsi də birinci oxunuşda qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin 13-cü məsələsinə keçirik. Bu, yeni məsələdir, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Qanun layihəsini, mən xahiş edirəm, Tahir Mirkişili, buyurun, Siz təqdim edin.

T.Mirkişili. Çox sağ olun, hörmətli Sədr. Xanım Sədr, Sizin də qeyd etdiyiniz kimi, məsələ təcili və vacib olduğu üçün biz də İqtisadi siyasət və sahibkarlıq komitəsi olaraq iclasımızı onlayn keçirdik və birinci oxunuşda müzakirə üçün məqbul saydıq. Mən fürsətdən istifadə edib komitə üzvlərinə bu operativliyə görə öz minnətdarlığımı bildirmək istərdim.

Qeyd edirəm ki, qanun layihəsinin 164-cü maddəsində dəyişiklik edilir. Vergi Məcəlləsinin 164-cü maddəsi

“Vergi ödəməkdən azad edilmə” adlanır. Bura 2 yeni maddənin əlavə olunması planlaşdırılır. Bunlardan birincisi, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın təsdiqedicisi sənədi əsasında iri neft emalı zavodlarının, onların burada kriteriyası xam neft üzrə illik emal gücü 3 milyon tondan az olmayan yenidən qurulması layihələri çərçivəsində avadanlıqların və materialların 2021-ci ildən etibarən 2 il müddətinə idxalda əlavə dəyər vergisindən azad olunmasını özündə ehtiva edir. Mən qeyd edirəm ki, 2018-ci ilin dekabr ayında, yəni təxminən 2 il bundan öncə Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti ilə Energetika, Maliyyə nazirlikləri və Dövlət Gömrük Komitəsi arasında bir razılaşma imzalanmışdır. Bu razılaşmaya görə, Azərbaycanda Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunun yenidən qurulması zamanı istifadə olunacaq xaricdən gətirilən avadanlıqlara ödənilən əlavə dəyər vergisinin sonradan Dövlət Neft Şirkətinə qaytarılması barədə bir mexanizm var. Yəni bu avadanlıqlar indiyə qədər gətirilirdi, rüsum ödənilirdi, daha sonra isə həmin vəsait Dövlət Gömrük Komitəsindən əks istiqamətdə Dövlət Neft Şirkətinə ödənilirdi. İki il ərzində belə bir mexanizm qüvvədədir. Burada da əsas məqsəd Azərbaycanda, bildiyiniz kimi, xam neftdən əlavə, neft emalının inkişaf etdirilməsi, hazır məhsula tələbatın ödənməsi, Avropa ekologiya standartlarının tətbiq olunması və hazır məhsulların ixracını təşviq etməklə bağlıdır. Bu maddəyə təklif olunan dəyişiklik həmin mexanizmin ləğv olunması, əvəzində isə həmin əlavə dəyər vergisinin birbaşa gömrükdə belə alınmaması idi. Yəni alınıb geri qaytarmaq əvəzinə birdəfəlik idxal zamanı alınmamasıdır.

İkinci – 53-cü maddə: Bütün dünyada olduğu kimi, əhəlinin sağlamlığını qorumaq üçün koronavirus infeksi-

yasına qarşı peyvəndlərin tətbiq olunması mərhələsinə Azərbaycan da geniş şəkildə daxil olur. Əhalini daha çox və daha az qiymətlə vaksinlə təmin etmək üçün həmin vaksinlər üçün nəzərdə tutulmuş şprislərin idxalının 2021-ci il yanvarın 1-dən 2 il müddətinə əlavə dəyər vergisinin tutulmaması planlaşdırılır. Biz komitə olaraq hər iki maddəni məqbul saydıq. Düşünürük ki, hər iki maddə iqtisadi və sosial cəhətdən əhali üçün əhəmiyyət kəsb edəcəkdir. Həmkarlarımdan dəstəkləməyi xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Tahir müəllim, çox vacib məsələ idi. Çıxış etmək istəyən var?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Qüdrət Həsənzadə. Qüdrət müəllim, buyurun.

Q.Həsənzadə. Çox sağ olun, hörmətli Sədr. Sözüün doğrusu, hörmətli həmkarlar, mən çıxış etmək istəmirdim. Amma Tahir müəllimin məruzəsindən sonra belə qənaətə gəldim ki, bir məsələyə münasibət bildirim. Bizim Konstitusiyaya görə, dövlət tərəfindən mülkiyyətin heç bir formasına üstünlük verilmir. Bu, Konstitusiya müddəasıdır, tələbidir. Dünyanın hər yerində neft şirkətləri ən böyük gəlirlə işləyən şirkətlərdir. Necə olur, kiçik özəl şirkətlərin hamısına bu ƏDV tətbiq olunur, amma Dövlət Neft Şirkətinə biz əlavə bir üstünlük müəyyənləşdiririk? Ona görə hesab edirəm ki, bu barədə ciddi düşünülməlidir. Biz, ümumiyyətlə, çalışmalıyıq ki, şirkətlər üçün bərabər imkanlar yaradılsın. Yoxsa birinə üstün hüquqlar müəyyənləşdirib, digərlərini isə çətin bir şəraitdə qoymağı mən düzgün saymıram. Diqqətinizə görə çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Buyurun, Tahir müəllim.

T.Mirkişili. Hörmətli Qüdrət müəllim məsələni qaldırdığına görə qısa olaraq deyim. Hörmətli Qüdrət müəllim,

ümumiyyətlə, iqtisadiyyatda, belə deyim, rəqəminə görə güzəştlərin tətbiq olunması praktikasını çox geniş yayılıb. Məsələn, bir çox hallarda investisiyanın həcminə görə, baxsanız, vergi güzəştlərində də bu var. Tutaq ki, əmək haqqının 8 minə qədər olan hissəsi bir çox hallarda başqa cür, 8 mindən yuxarı hissəsi isə başqa dərəcələrlə tutulur. Burada əsas məqsəd daha çox iri formada investisiyanın cəlb olunmasının dövlət tərəfindən təşviq edilməsi deməkdir. Burada heç bir ayrı-seçkiliyə bir işarə yoxdur, buna imkan da yaranmır. Sadəcə, biz burada 3 milyon tondan daha çox, iri həcmdə neft emalı zavodlarını təşviq etməsək, onda ölkədə keyfiyyətli neft emalı məhsullarının buraxılmasından söhbət gedə bilməz. Ona görə burada məqsəd yalnız və yalnız irihəcmli investisiyanın cəlb edilməsi və bu sahədə dövlətin xərclədiyi vəsaitdən daha az olmasını təmin etməkdən ibarətdir. Məqsəd məhz budur.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Tahir müəllim. Çıxış etmək istəyən yoxdur və mən məsələni səsə qoyacağam. Beləliklə, hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsinin birinci oxunuşda qəbul edilməsinə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 15.28 dəq.)
Lehinə	74
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	75
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 20 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Sağ olun. Qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin sonuncu, yəni 14-cü məsələsi “Dövlət borcu haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Məsələyə dair məlumat vermək üçün, Tahir müəllim, mən yenə də Sizə söz verəcəyəm. Buyurun.

T.Mirkişili. Çox sağ olun, xanım Sədr. Xanım Sədr, məsələ bir az spesifik olduğu üçün mən çalışacağam, bir az aydın terminlərlə deyim, hər birimizə aydın olsun. Dövlət büdcəsi var, bir də dövlət büdcəsindən kənar, biz ona büdcədən kənar fondlar deyirik. Misal üçün, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun, Naxçıvan Muxtar Respublikasının, yaxud da ki, Dövlət Neft Fondunun büdcələri birbaşa dövlət büdcəsinə daxil olmasa da, biz ona icmal büdcənin hissələri deyirik, yəni büdcədən kənar fondlardır. Hər bir büdcədən kənar fondla büdcə arasında olan əlaqə qanunla tənzimlənir. Tutaq ki, biz Dövlət Neft Fondundan 12 milyarda qədər vəsaiti dövlət büdcəsinə köçürürük. Bu qanunda bunun mexanizmi tənzimlənib. Eyni prosesdir: biz Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna köçürürük. Qanunda göstərilir ki, hansı formada hansı həcmdə göstərməliyik.

Təminat Fondu da büdcədən kənar bir fondur. Bildiyiniz kimi, Təminat Fondunun yaradılmasında əsas məqsəd dövlət zəmanəti ilə dövlət şirkətlərinin götürdüyü borca xidmət mexanizminin yaradılmasıdır, yəni Təminat Fondu o borcu özü ödəyir. Daha sonra isə dövlət şirkətləri götürdüyü borclara görə aylıq, illik ödəmələri Təminat Fonduna ödəyir. Bizim qanunda dövlət büdcəsindən Təminat Fonduna ödəmənin mexanizmi indiyə qədər mövcuddur, amma əks-mexanizm mövcud deyil. Bildiyiniz kimi, bu ilin dövlət büdcəsində bizim dövlət büdcəsi

gəlirlərindən, Təminat Fondundan dövlət büdcəsinə 880 milyon manat vəsaitin köçürülməsi nəzərdə tutulmuşdur. Bu mexanizmin qanunda öz əksini tapması üçün təklif olunan dəyişiklik məhz bu mexanizmin “Dövlət borcu haqqında” Qanunda yaradılmasıdır. Çünki orada 13-cü maddə Təminat Fondunun funksiyalarına aiddir. Dəyişiklik də ondan ibarətdir ki, qısa oxuyum, Təminat Fondu vəsaitindən dövlət büdcəsinə transfert edilməsi üçün istifadə oluna bilər ki, 880 milyon burada nəzərə alınır. İkinci tərəfdən, bu köçürmə dövlət büdcəsinin gəlirlərinə, Təminat Fondunun iş xərclərinə aid ediləcəkdir. Həmkarlarımdan bunu dəstəkləmələrini xahiş edərdim. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Çıxış eləmək istəyən yoxdur. İcazənizlə, mən “Dövlət borcu haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsinin birinci oxunuşda qəbul edilməsinə münasibət bildirməyi xahiş edəcəyəm. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 15.30 dəq.)
Lehinə	69
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	69
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 20 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Sağ olun. Qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, bununla da bizim iclasımız sona çatdı. Növbəti iclasımız sabah, ayın 29-da olacaq. Sağ olun. Təşəkkür edirəm.

**EDİLMƏMİŞ
ÇIXIŞLARIN MƏTNLƏRİ**

28 dekabr 2020-ci il

Eldəniz Səlimov. Biz böyük tarixi, qürurdolu günlər yaşayırıq. Biz qalib xalq, qalib dövlətik. Müzəffər Ali Baş Komandan, ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi və başçılığı ilə igid, cəsur Azərbaycan Ordusu, Azərbaycan Əsgəri cəmi 44 günə ikinci Vətən müharibəsi ilə 32 illik qanlı Qarabağ münaqişəsinə son qoydu, “dəmir yumruq”la düşmən üzərində əbədi qələbə və zəfər çalındı.

Biz indi qalib dövlətin büdcəsini, 2021-ci ilin büdcə zərfini müzakirə edirik. Bu bizim qələbə, zəfər büdcəmizdir. 29 illik müstəqillik dövrümüzdə bu, həm də bir ilkdir. Hesab edirəm ki, büdcəmiz peşəkarlıqla, çox yüksək və çox mükəmməl səviyyədə hazırlanıb. Belə ki, 2021-ci il dövlət büdcəsinin gəlirləri 25,4 milyard manat nəzərdə tutulur. Bu, 2020-ci ilin proqnozu ilə müqayisədə 1,3 milyard manat və yaxud 5,4 faiz çoxdur. Dövlət büdcəsinin xərcləri isə 2020-ci ilin dürüstləşdirilmiş büdcə xərclərinə nisbətən artıq 1 milyard 50 milyon manat proqnozlaşdırılıb və xərclərin ümumi həcmi 28 milyard 543 milyon manat olub. Eyni zamanda, 2021-ci ilin dövlət büdcəsində neftin 1 bareli 40 dollar, dolların məzənnəsi isə 1,7 manat nəzərdə tutulub.

Büdcəmiz yenə sosialyönümlüdür. İkinci Vətən müharibəsini yeni başa vurmağımıza, eyni zamanda, bütün dünyada olduğu kimi, bu ilin əvvəllərindən ölkəmizdə də yaşanan və “gizli düşmən” adlandırılan koronavirus pandemiyasının davam etməsinə baxmayaraq, dövlətimiz, hökumətimiz büdcəmizdə sosialyönümlüüyü əsas prioritet istiqamət kimi qoruyub saxlayıb. Elə bilirəm ki, dünyada və ətrafımızda yaşanan reallıqlar fonunda bu, çox böyük uğurumuz və üstünlüyümüzdür.

Büdcəmizdə sosialyönümlülüüyün qorunub saxlanması həm də Azərbaycan dövləti və hökumətinin hər zaman öz vətəndaşını, onun güzəranını, sosial durumunu, maddirifah halının yaxşılaşdırılmasını düşünməsinin, bunları öz siyasətində rəhbər tutmasınının nəticəsi, göstəricisidir. Bu, bir daha göstərir ki, Azərbaycan dövləti hər zaman öz vətəndaşını düşünür, bütün situasiyalarda onun qayğısına qalır. Bu, həm də ölkəmizin sosial rifah dövlətinə çevrilməsi yolunda atılan ən mühüm addımlardandır. Bu baxımdan, heç təsadüfi deyil ki, 2021-ci il üçün dövlət büdcəsinin sosialyönümlü xərcləri 11,1 milyard manat məbləğində proqnozlaşdırılır. Bu da 2020-ci illə müqayisədə 563,8 milyon manat və ya 5,3 faiz çoxdur.

Konkret rəqəmlərlə ifadə etmiş olsaq, elm xərclərinə 183,3 milyon manat, təhsil xərclərinə 3 milyard 278 milyon manat vəsait ayrılması nəzərdə tutulub. Təhsilə ayrılan xərclər 2020-ci ilə nisbətən 242,9 milyon manat və ya 8 faiz çoxdur. Səhiyyə xərcləri üçün 1 milyard 409 milyon manat vəsait ayrılacaq. Hesab edirəm ki, bunlar kifayət qədər yüksək rəqəmlərdir.

Həmçinin 2021-ci ildə əmək pensiyalarının maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan vəsait artırılıb. Belə ki, növbəti ildə yaşa görə pensiyanın ümumi məbləği 370 manat, əlilliyə görə isə 337 manat olaraq planlaşdırılır. Bəli, biz istərdik ki, bu rəqəmlər, ayrılan vəsaitlər, nəzərdə tutulan artımlar daha yüksək olsun, insanlarımız daha yüksək məbləğdə pensiyalar alsın. Amma reallıq hissini də itirmək olmaz. Bunlar reallıqların ortaya qoyduğu, reallıqlara cavab verən rəqəmlər, vəsaitlərdir.

Eyni zamanda, seçildiyim Xaçmaz rayonunda da həllini gözləyən bəzi məsələlər var ki, hökumətimizi onların həllinə daha diqqətlə yanaşmasını arzu edərdim. İnanıram

ki, bu, belə də olacaq. Əgər belə olmasaydı, bu gün Xaçmaz ölkəmizin regionları arasında bu cür inkişaf göstəricilərinə, tərəqqiyə nail olmazdı. Bunlar dövlətimizin, hökumətimizin diqqət və qayğısı nəticəsində mümkün olub.

Müraciətimi Ali Baş Komandanımızın Zəngilan və Qubadlı rayonlarına səfəri zamanı etdiyi tarixi çıxışında səsləndirdiyi fikirlərlə tamamlamaq istəyirəm:

“Bu gün Azərbaycan güclü ölkədir və tarixdə heç vaxt indiki qədər güclü olmamışdır. Tarix və müharibənin nəticələri onu göstərdi ki, mən haqlı idim. Azərbaycan tarixdə heç vaxt belə parlaq zəfər əldə etməmişdir, tarixdə heç vaxt indiki qədər güclü olmamışdır. Bizim gücümüz birliyimizdədir. Biz birlik nümayiş etdirmişik, əzmkarlıq nümayiş etdirmişik, qəhrəmanlıq nümayiş etdirmişik və bunun nəticəsində “dəmir yumruq”la düşmənin başını əzib öz doğma torpaqlarımızı azad etmişik. Qarabağ Azərbaycandır! Yaşasın Azərbaycan!”

Anar Məmmədov. Müasir tarixin ən qüdrətli dövrünü yaşayan ölkəmiz üçün ötən 2020-ci il həyatımızın bütün sahələrində qazanılan yüksək nailiyyətlərlə, ən əsas isə şanlı qələbəmizlə əlamətdar olmuşdur. Bəzi dövlətlər ən vacib sosial xərcləri ödəməkdə çətinlik çəkdiyi halda, dövlət başçısı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ardıcıl iqtisadi islahatlar, sosial layihələr həyata keçirildi. Bütün mövcud çətinliklərə baxmayaraq, 2020-ci ilin büdcəsi müstəqillik tariximizin ən yüksək sosial və səhiyyəyönlü büdcəsi idi.

Bir çox çətinliklərin və problemlərin fonunda biz bu ili qələbə ilə başa vururuq. Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli ordumuz torpaqlarımızı erməni işğalçılarından azad etmiş və ərazi bütövlüyümüz təmin olunmuşdur. Biz həmişə Qarabağın işğaldan azad edilməsini müzakirə edirdik, hazırda isə Qara-

bağda bərpa-quruculuq işlərindən danışırıq.

Vacib vəzifələrdən biri də şəhid və qazi ailələrinə yüksək dəstəyi təmin etmək, onları daim diqqət və qayğı ilə əhatə etməkdən ibarətdir. Artıq bu istiqamətdə ciddi işlərə başlanılıb, ardıcıl və məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir. Bu baxımdan, Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün müdafiəsi ilə əlaqədar yaralılardan və şəhid ailələrinin təminatına dəstək fondunun yaradılması haqqında Fərman imzalaması xüsusi önəm daşıyır.

Azərbaycanın son illərdəki inkişaf modelinin əsas qayəsi ondan ibarətdir ki, uğurla həyata keçirilən dövlət siyasəti ölkəmizin güclü dövlətə çevrilməsinə və xalqımızın rifahının yüksəldilməsinə hesablanmışdır. İndi qarşıda duran əsas vəzifə işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası, orada yaşayan insanların geri qayıtması, onların məşğulluğunun təmin edilməsidir. Bütün uğurlarımızın əsasında cənab Prezidentin apardığı daxili və xarici siyasət, tükənməz vətəndaş etimadı və sarsılmaz iqtidar-xalq birliyi dayanır.

Məlum olduğu kimi, 2020-ci il ölkəmiz üçün gərgin, eyni zamanda, çox şərəfli bir il oldu. 2021-ci ilin dövlət büdcəsi hazırlanan zaman ölkə həyatında yaranan yeni reallıq və çağırışlar da nəzərə alınmışdır. Hökumətin pandemiya, post-müharibə dövründə görəcəyi işlər 2021-ci ilin dövlət büdcəsinin layihəsində də öz əksini tapmışdır. Eyni zamanda, dövlət büdcəsindən işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpa olunması üçün müəyyən vəsaitin ayrılması xüsusi önəm daşıyır. Habelə dünyanı cənginə almış koronavirus bəlası ilə mübarizə üçün də müəyyən vəsaitin ayrılması dövlətimizin insanların sağlamlığına böyük önəm verdiyinin daha bir göstəricisidir. Göründüyü kimi,

gələn il də dövlət büdcəsi sosialyönümlü olacaqdır.

Beləliklə, 2021-ci ilin büdcəsi müstəqillik tariximizin ilk şanlı qələbəsinin əks olunduğu tarixi sənəd kimi qiymətləndirilməlidir. Mən də bu layihənin dövlətimizin inkişafı üçün böyük töhfələr verəcəyinə əmin olaraq birmənalı şəkildə dəstəkləyirəm.

Hər birinizə möhtərəm Prezidentimizin rəhbərliyi altında doğma Azərbaycanımızın hərtərəfli tərəqqisi naminə səmərəli fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayıram.

Sədaqət Vəliyeva. Gələn ilin dövlət büdcəsinin təhlili göstərir ki, 2021-ci ilin də dövlət büdcəsi sosialyönümlü və investisiyatutumludur. Gələn il üçün dövlət büdcəsində əhalinin rifah halının yaxşılaşdırılması və sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi prioritet istiqamət olaraq saxlanılacaq. Çünki gələn ilin dövlət büdcəsində də sosial xərclərə daha çox yer verilir. Bu mənada, hökumət vətəndaşların sosial rifah halını nəzərə alaraq maaş və təqaüdlərin, eyni zamanda, digər sosial ödənişlərin artırılması planını da həyata keçirə biləcək. Bir sözlə, növbəti il üçün əsas maliyyə planı xalqımızın rifahının daha da yaxşılaşdırılmasına və ölkəmizin qüdrətinin yüksəldilməsinə, iqtisadi inkişafın davamlılığına xidmət edəcək.

Gələn ilin dövlət büdcəsinin cari ilin büdcəsindən çox olması, eyni zamanda, ötən illərlə müqayisədə sosial müdafiə və hərbi xərclərin də büdcədə payının böyük olması göstərir ki, əhalinin rifah halının və dövlətimizin müdafiə qüdrətinin yüksəldilməsi əsas istiqamətlər kimi müəyyənləşdirilib.

Bütün bunlarla yanaşı, prioritet istiqamətlərdən birini də işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin bərpaş təşkil edir. Düşməndən təmizlənmiş torpaqlarımızda bərpa-quruculuq işlərinin aparılması üçün gələn ilin dövlət büdcəsində 2,2

milyard manat vəsait nəzərdə tutulub. Məlum olduğu kimi, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə infrastrukturun bərpası, tikinti işlərinin aparılması üçün Türkiyə, İtaliya kimi ölkələrlə artıq müqavilələr də imzalanıb.

Bu gün mətbuatda, sosial şəbəkələrdə büdcə sisteminədən və xərclərin paylaşılma məsələlərindən xəbəri olmayanlar hökuməti əsassız olaraq ittiham edirlər, xüsusilə də ictimai rəyi çaşdırmağa çalışırlar. Hər kəs qəbul etməlidir ki, Qarabağı düşmən tapdağından azad etməyimiz əbəs yerə deyil. Əgər qarşımızda duran vacib məsələlərdən biri torpaqlarımızın azad olunması idisə, ikinci mühüm missiyamız həmin əraziləri bərpa etməkdir. Təsəvvür edin ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə bir dənə də salamat bina yoxdur. Kommunal infrastruktur, yol, inzibati və yaşayış binaları, demək olar ki, məhv edilib. İndi bizim qarşımızda duran əsas vəzifələrdən biri qısa müddət ərzində onları bərpa etməkdir. Səbəb də ondan ibarətdir ki, zaman gedir, dayanmır, məcburi köçkünlər doğma yurdlarına köçürülməli, Qarabağa həyat qaytarılmalı, dövlət qurumlarının fəaliyyəti tam təmin edilməli, sosial-iqtisadi sahələrin fəaliyyəti bərpa edilməlidir. Bütün bunlar üçün isə böyük vəsaitlər lazımdır.

İstənilən halda bu gün cəmiyyətimiz dövlətin ətrafında sıx birləşməli, yad mənbələrdən daxil olan ianələrlə danışanları dinləməməli, ictimai rəyin zəhərlənməsinə yol verməməlidir. Biz bundan sonra daha da qüdrətlənməliyik ki, düşmənlərimiz baş qaldırmasın. Qarabağımıza isə qısa müddətdə həyatı qaytarmalıyıq.

Vüqar İskəndərov. 44 günlük müqəddəs Vətən Müharibəsində müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə şanlı ordumuzun zəfəri çoxlarını narahat edib. Bu sıraya dünya ermənilərindən çox, deyə-

sən, Fransa və onun Prezidenti Makron “liderlik” edir. Belə anlaşılır ki, Makron 44 gün, ümumiyyətlə, yatmayıb. Öz ölkəsi problemlərin içində boğulur, ancaq müsiyö Makronun işi, dərdi Paşinyana sms yazmaq, zəng etmək olub. Ölkəsinin problemlərini unudub, hər gün digər ölkə rəhbərlərinə zənglər vurmaqla, işğalçıya dəstək vermək yollarını axtarıb. Xatırlayırsınızsa, o, sentyabrın 27-də, əks-hücum başlayan gün və oktyabrın 2-də cənab Prezidentimizə zəng etmiş, tutarlı cavabını da almışdır. Sual yaranır: Avropanın böyük və ənənəsi olan ölkəsi Fransanın Prezidenti, parlamenti az da olsa, tarixi, yaxud beynəlxalq hüququ bilmir? İnanırdıcı deyil. Bu qatı anti-Azərbaycan, anti-Türkiyə siyasətidir, açıq-aşkar qərəzdir. Təsəvvür edin, artıq Ermənistandan yavaş-yavaş sülh haqqında, Azərbaycanla, Türkiyə ilə münasibətləri yoluna qoymaqla bağlı səsələr gəlir, ancaq ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədri olan Fransanın siyasi isteblişmenti məsələni qarışdırmaq yolunu tutub. Bəlkə də indi Şarl De Qol və onun azərbaycanlı yaxın dostu, Fransanın milli qəhrəmanı, həmyerlim Əhmədiyyə Cəbrayilov sağ olsa idilər, ən az indi bir çox Fransa siyasətçilərinin yerinə utanardılar. Bu münasibətlə “Makron Fransası” özünü Minsk qrupunun həmsədri olmaqdan hər gün uzaqlaşdırır. Artıq bu barədə düşünmək lazımdır. Ümid etmək istəyirəm ki, Fransa tək-cə Makron və bir neçə deputat, nazir və merlərdən ibarət deyil, orada sağlam düşüncəli insanlar çoxdur. Onlar bu absurd mövqelərə etiraz edəcək və insanlara anladacaqlar ki, öz siyasi maraqlarını, vəzifə hərisliyini digər xalqların heysiyyəti və bədbəxtçiliyi üzərində qurmasınlar.